

نشریه خبری - تحلیلی

سال یازدهم -- شماره ۴۷۰ -- تیر ۱۳۹۲

نشریه «برنامه» با

ویژه نامه بودجه سال ۱۳۹۲

دوباره آمد

رحیم ممینی معاون بودجه معاونت
برنامه ریزی و نظارت راهبردی:

عدم اجرای فاز دوم قانون
هدفمندی سازی عملاً آثار
مثبت اجرای فاز اول را
بی اثر می کند

تغییرات از لایحه
تا قانون

محمد کردیچه

تحلیل مقایسه‌ای
شاخص‌های مالی
بودجه ۱۳۹۲

نشریه خبری - تحلیلی

فهرست مطالب

- ۱ لایحه بودجه ۹۲ از الزامات تا تنظیم
- تحلیل مقایسه‌ای شاخص‌های مالی بودجه
۲ ۱۳۹۲
- عدم اجرای فاز دوم قانون هدفمندسازی عملاً آثار مثبت
۵ اجرای فاز اول را بی‌اثر می‌کند
- ۸ تغییرات از لایحه تا قانون
- جایگاه قانون برنامه پنجم توسعه در لایحه بودجه
۱۵ ۹۲
- ۲۶ گزارش تحلیلی از اهداف و سیاست‌های اجرایی لایحه بودجه ۱۳۹۲
- ۳۲ نگاهی به بخشنامه بودجه ۱۳۹۲

شماره چهارصد و هفتاد

صاحب امتیاز:

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور

مدیر مسئول:

محمد رحیم سلیمانی

سردبیر:

مرجان کریمان

طراحی و صفحه‌آرا:

محبوبه بیات

تلفن: ۳۳۲۷۴۷۷۱

نشانی: تهران - میدان بهارستان - خیابان صفی‌علیشاه
معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور

دورنگار: ۳۳۲۷۴۰۶۸

نشانی اینترنتی: WWW.SPAC.IR

استفاده از مطالب نشریه با ذکر منبع بلامانع است.
مطالب درج شده الزاماً نظر ماهنامه برنامه محسوب نمی‌شود.
«برنامه» در چاپ و ویرایش مطالب رسیده آزاد است.
مطالب رسیده عودت داده نمی‌شود.

لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ از الزامات تا تنظیم

مناسب‌ترین بودجه برای سال ۱۳۹۲ چگونه باید تهیه و تنظیم می‌گردید؟ چشم‌انداز پیش‌رو چگونه و با چه روشی به واقع بینانه‌ترین شکل مورد پیش‌بینی قرار می‌گرفت؟ قوانین مادر و اسناد بالادستی چگونه در لایحه بودجه متبلور می‌شدند؟ تحریم و تهدیدها در لایحه بودجه چگونه به فرصت تبدیل شوند؟ الزامات اقتصاد جهانی چه جایگاهی در تنظیم لایحه بودجه دارند؟ اینها و دهها عامل دیگر از جمله مواردی بود که بدنه کارشناسان معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور ماه‌ها به آن پرداختند و با یافتن پاسخ‌های علمی، کارشناسانه و اجرایی به آن، مقدمات تنظیم و تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ را فراهم آوردند.

پیش‌بینی بانک جهانی نشان می‌دهد برای سال ۲۰۱۳ میلادی، اقتصاد جهانی رشدی معادل ۳۰/۶ درصد خواهد داشت. این پیش‌بینی برای آمریکا معادل ۱/۹ درصد و برای کشورهای حوزه یورو ۰/۱- خواهد بود.

پیش‌بینی‌ها همچنین بیانگر آن است که رشد اقتصادی در سال ۲۰۱۳ در کشورهای اقتصاد نوظهور یا brix که شامل کشورهای چین، روسیه، هند، برزیل و آفریقای جنوبی هستند، پیش‌تازانه خواهد بود. از سوی مبادلات اقتصادی حاکم بر جهان به گونه‌ای می‌باشد که آمریکا و کشورهای

منطقه یورو در موقعیتی قرار دارند که تحت تأثیر کشورهای با اقتصاد نوظهور هستند.

بنابراین آنچه از لحاظ اقتصاد جهانی و نقش آن بر ایران قابل تأمل است، آن است که کشورهای طرف تجاری ایران در موقعیت باثباتی قرار دارند. بنابراین شرایط از این منظر بهبود نسبی را می‌توان پیش‌بینی کرد.

از دیگر موضوعاتی که همواره برای تنظیم لایحه بودجه طرف توجه خاص قرار گرفته است، بازار نفت و تقاضای جهانی برای آن است که پیش‌بینی‌ها نشان می‌داد در سال ۲۰۱۳ تقاضای برای نفت ۸۹/۶ میلیون شبکه در روز خواهد بود. یعنی رشدی معادل ۰/۸ که رشد ملایمی است را خواهد داشت. قیمت هر بشکه نفت در سال ۱۳۹۱ نیز از ۱۰۶ تا ۱۰۷ دلار در نوسان بود و پیش‌بینی مراکز معتبر بین‌المللی برای سال ۱۳۹۲ نیز قیمتی بین ۱۰۵ تا ۱۱۰ دلار را اعلام کرده بودند.

برای تنظیم لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ از دیگر محورهای مهمی که به آن پرداخته شد، موضوع تحریم‌ها بود که در بخش‌های مختلف اعمال شده بود، نخست گروه تکنولوژی و سرمایه‌گذاری بود که از لحاظ دانش فنی محدودیت‌های زیادی برای کشور به ویژه در حوزه انرژی اعمال شد تا ظرفیت تولید نفت و گاز را در کشور کاهش دهند. مراحل بعدی تحریم‌ها، محدودیت انتقالات مالی،

تحریم بانک مرکزی، محدودیت فروش نفت و گاز و ممنوعیت مبادله فلزات گرانبها بود که با هدف کاهش درآمد، عدم امکان نقل و انتقال ارز و در نهایت مختل کردن سیستم مبادلات مالی کشور انجام شد.

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور همچنین مکلف است، سه قانون و سند بالادستی برای تنظیم احکام لایحه را لحاظ نماید. سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های حاکمیتی از جمله سیاست‌های کلی اصل (۴۴) و قانون برنامه پنجم با جدیت در تنظیم و تهیه احکام مورد توجه قرار گرفتند.

از دیگر الزامات برای تدوین لایحه بودجه مدل‌ها و الگوهای اقتصادی بودند که سه مدل اقتصاد مقاومتی، الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و عدالت اجتماعی در تمامی تار و پود برنامه یکساله مالی دولت گنجانده شدند.

تمامی الزاماتی که به طور مختصر برشمرده شدند لایحه‌ای را نهایی نمود که به دنبال اهدافی برای تعالی کشور بود. اما در حالی که قانون تبدیل شد که در خوش‌بینانه‌ترین شرایط تحقق بسیاری از اهداف آن دور از امکان به نظر می‌رسد. در این ویژه‌نامه بر آن است ابعاد مختلف لایحه بودجه و نیز قانون را مورد بررسی و امعان نظر قرار دهد.

محمد کردبچه

تحلیل مقایسه‌ای شاخص‌های مالی بودجه ۱۳۹۲

مالی فقط در حد بازپرداخت بدهی، خارجی صورت می‌گیرد. در غیر این صورت برای تأمین کسری مزاد واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به کسری تراز عملیاتی ناگزیر از استقراض داخلی و خارجی خواهیم بود. به بیان ساده‌تر تراز دارایی‌های مالی در واقع همان مفهوم سنتی کسری بودجه است.

۲- شاخص مالی مهم دیگری که در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه مورد توجه قرار گرفته است نسبت درآمدهای واقعی به اعتبارات هزینه‌ای است. این نسبت نشان می‌دهد که چه درصدی از اعتبارات هزینه‌ای خود را دولت می‌تواند از محل درآمدهای واقعی تأمین کند که طبعاً کسری آن باید از محل واگذاری دارایی‌ها جبران شود. حکم قانون برنامه پنجم در این خصوص در ماده (۱۱۷) ناظر به قطع کامل وابستگی اعتبارات هزینه‌ای به عواید نفت و گاز از طریق افزایش سهم درآمدهای عمومی در تأمین اعتبارات هزینه‌ای دولت است. در سیاست‌های کلی برنامه پنجم ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری نیز در بند (۳-۲۳) نسبت به قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه تأکید شده است.

۳- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲، تراز عملیاتی بودجه حدود منفی ۲۹/۵ هزار میلیارد تومان برآورد شده بود که ۷/۷ درصد نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۱ کاهش نشان می‌دهد. از طرف دیگر دارایی‌های سرمایه‌ای از تراز مثبت ۳۰/۱ هزار میلیارد تومان برخوردار بود. به عبارت دیگر تراز مثبت دارایی‌های سرمایه‌ای بیشتر از تراز منفی عملیاتی بودجه بود که در نتیجه برای اولین بار در چند سال اخیر تراز دارایی مالی منفی و به میزان حدود ۰/۶ هزار میلیارد تومان بود. این تراز منفی بدین معنی است که میزان بازپرداخت بدهی‌های دولت و بیشتر از ایجاد بدهی‌های جدید است.

در مجلس از یک طرف درآمدها از ۹۲ هزار میلیارد تومان به ۹۰/۶ هزار میلیارد تومان کاهش پیدا کرد که حاصل کاهش ۶ هزار میلیارد تومان درآمد حاصل از اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها و ۴/۶ هزار میلیارد تومان افزایش سایر درآمدها است. از سوی دیگر اعتبارات هزینه‌ای ۶/۵ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. در نتیجه تراز منفی عملیاتی بودجه ۷/۹ هزار میلیارد تومان افزایش یافت

۱- در نظام سنتی طبقه‌بندی بودجه تراز بودجه به صورت تفاوت بین منابع و مصارف بودجه بیان می‌گردید و در صورت وجود عدم تعادل بین منابع و مصارف، کسری منابع از محل سایر منابع تأمین اعتبار (شامل استقراض داخلی و خارجی) تأمین می‌شد. در نظام جدید طبقه‌بندی بودجه که از سال ۱۳۸۱ هم زمان با کشورهای پیشرفته دنیا در امر بودجه‌ریزی مورد عمل قرار گرفته است، تعادل منابع و مصارف بودجه در چارچوب سه تراز کلی زیر بیان می‌گردد:

الف- تراز عملیاتی بودجه: این تراز از تفاوت بین درآمدهای واقعی (با خارج کردن منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی از کل منابع) و اعتبارات هزینه‌ای (جاری) به دست می‌آید. منفی بودن این تراز بدین معنی است که دولت نتوانسته است از محل درآمدهای واقعی هزینه‌های جاری خود را تأمین کند و برای جبران این کسری ناچار است دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی خود را واگذار نماید.

ب- تراز دارایی‌های سرمایه‌ای: این تراز تفاوت بین واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را نشان می‌دهد. مثبت بودن این تراز بدین معنی است که میزان دارایی‌های واگذار شده بیشتر از میزان دارایی‌های سرمایه‌ای جدید ایجاد شده است. به بیان دیگر هر چه مزاد واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بیشتر باشد حاکی از این است که دولت برای تأمین کسری موجود تراز عملیاتی ناگزیر به واگذاری بیشتر دارایی‌های سرمایه‌ای خود (مانند نفت) شده است.

ج- تراز دارایی‌های مالی: این تراز تفاوت بین واگذاری و تملک دارایی‌های مالی را نشان می‌دهد. منظور از واگذاری دارایی‌های مالی استفاده از ابزار تأمین مالی مانند استقراض داخلی (فروش اوراق مشارکت و خصوصی‌سازی) و استقراض خارجی است. منظور از تملک دارایی‌های مالی بازپرداخت بدهی‌های داخلی و خارجی است. به طور کلی چنانچه مجموع تراز عملیاتی و تراز دارایی‌های سرمایه‌ای صفر باشد، یعنی کسری احتمالی تراز عملیاتی از طریق مزاد تراز دارایی‌های سرمایه‌ای جبران شود، واگذاری دارایی‌های

و از ۲۹/۵- هزار میلیارد تومان به ۳۷/۴- هزار میلیارد تومان رسید.

از طرفی واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای حدود ۳ هزار میلیارد تومان افزایش یافت و از ۶۷/۳ به ۷۰/۳ هزار میلیارد تومان رسید که حاصل ۲/۱ هزار میلیارد تومان کاهش منابع حاصل از صادرات نفت (منظور کردن بازپرداخت استفاده از صندوق توسعه ملی بابت پرداخت عیدانه به صورت ارزی) و افزایش ۵/۱ هزار میلیارد تومان از محل افزایش سایر دارایی‌های سرمایه‌ای (به طور عمده منظور کردن ۵ هزار میلیارد تومان واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) است. در مقابل تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بالغ بر ۱۹/۲ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است که ۱۷ هزار میلیارد تومان آن مربوط به منظور کردن مصارف مربوط به فروش اوراق مشارکت و واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (هر یک ۵ هزار میلیارد تومان) و واگذاری سهام شرکت‌ها (۷ هزار میلیارد تومان) می‌شود. در نتیجه تراز دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۶/۲ هزار میلیارد تومان کاهش و از حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان به ۱۳/۸ هزار میلیارد تومان رسیده است.

واگذاری دارایی‌های مالی از حدود ۷/۵ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده در لایحه به ۴۹/۵ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است که ناشی از منظور کردن ۵ هزار میلیارد تومان از بابت فروش اوراق مشارکت و ۳۷ هزار میلیارد تومان از بابت واگذاری سهام شرکت‌های دولتی است. از طرف دیگر تملک دارایی‌های مالی از ۸/۱ هزار میلیارد تومان به ۲۵/۹ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است که حاصل ۲۰ هزار میلیارد تومان از محل مصارف مربوط به واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و حذف حدود ۲ هزار میلیارد تومان بازپرداخت استفاده از صندوق توسعه ملی موضوع پرداخت عیدانه است. (همانطور که توضیح داده شد پرداخت قرار شده است به صورت ارزی از محل منابع حاصل از صادرات نفت صورت گیرد.) بدین ترتیب تراز دارایی‌های مالی از ۰/۶- هزار میلیارد تومان به ۲۳/۶ هزار میلیارد تومان افزایش یافته

است که کسری واقعی بودجه سال ۱۳۹۲ را نشان می‌دهد. به بیان دیگر برای جبران ۳۷/۴ هزار میلیارد تومان کسری تراز عملیاتی بودجه، ۱۳/۸ هزار میلیارد تومان از محل تراز دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲۳/۶ هزار میلیارد تومان از محل خصوصی‌سازی (واگذاری سهام شرکت‌های دولتی) استفاده شده است. نکته شایان توجه اینکه از ۳۷ هزار میلیارد تومان منابع پیش‌بینی شده از محل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی ۲۰ هزار میلیارد تومان در اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای منظور شده است (که با توزیعی که در جدول ۹ پیشنهاد کمیسیون تلفیق آمده است به مصارف خاص اختصاص یافته است)، ۷ هزار میلیارد تومان نیز در ۳ ردیف در اعتبارات متفرقه عمرانی منعکس شده و بقیه بین ردیف‌های متعدد هزینه‌ای و سرمایه‌ای پخش شده است.

۴- نسبت درآمدها به اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه معادل ۷۵/۸ درصد بود، بدین معنی که قرار بود حدود ۷۶ درصد از اعتبارات هزینه‌ای از محل درآمدهای واقعی تأمین شود و نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۱ حدود ۱۰ واحد درصد افزایش نشان می‌داد. با تغییرات به عمل آمده در مجلس نسبت یادشده، به ۷۰/۸ درصد کاهش یافته است. ذکر این نکته نیز ضروری است که در درآمدهای لایحه بودجه مبلغ ۱۵ هزار میلیارد تومان از محل هدفمند کردند یارانه‌های انرژی پیش‌بینی شده بود که در قالب ۱۲۰ هزار میلیارد تومان منابع کل هدفمندی قابل تحقق بود. رقم مزبور در مصوبه مجلس به ۹ هزار میلیارد تومان کاهش یافته است که با توجه به کل منابع ۵۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده از محل هدفمند کردن یارانه‌ها تحقق آن با تردید بسیار زیاد همراه است. لذا بدون در نظر گرفتن مبلغ مزبور، نسبت درآمدها به اعتبارات هزینه‌ای حدود ۶۳ درصد خواهد بود که ضمن کاهش حدود ۱۲ واحد درصد نسبت به لایحه نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۱ (۶۴/۵ درصد) نیز کاهش نشان می‌دهد.

جدول شماره ۶- سهم درآمدها در تأمین اعتبارات هزینه‌ای

میلیارد ریال

عنوان	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱		۱۳۹۲	
									مصوب	عملکرد	لایحه	مصوب
درآمدها	۱۰۳۵۸۷,۳	۱۳۹۸۲۳,۹	۱۸۱۴۹۴,۴	۲۴۲۶۵۳,۶	۲۸۳۹۵۱,۰	۳۶۵۲۲۹,۲	۳۸۴۲۸۸,۴	۵۴۴۴۷۰,۰	۶۵۳۲۹۷,۵	۵۶۸۲۰۳,۰	۹۱۹۹۵۰,۵	۹۰۶۵۳۷,۴
اعتبارات هزینه‌ای (جاری)	۲۲۱۰۹۵,۵	۲۹۹۳۳۴,۹	۳۷۲۰۰۸,۰	۳۸۷۵۱۴,۱	۴۷۶۸۰۵,۵	۵۱۸۰۶۵,۰	۶۵۹۳۴۱,۵	۸۷۷۵۱۲,۰	۱۰۱۰۷۱۳,۰	۸۸۹۹۹۳,۰	۱۲۱۵۰۴۶,۶	۱۲۸۰۹۱۸,۱
نسبت درآمدها به اعتبارات هزینه (درصد)	۴۶,۹	۴۶,۷	۴۸,۸	۶۲,۶	۵۹,۶	۷۰,۵	۵۸,۳	۶۲,۰	۶۴,۶	۶۳,۸	۷۵,۷	۷۰,۸

ماده ۱۱۷ قانون برنامه پنجم توسعه: قطع کامل وابستگی اعتبارات هزینه‌ای به عواید نفت و گاز از طریق افزایش سهم درآمدهای عمومی در تأمین اعتبارات هزینه‌ای دولت

بند ۳-۲۲ سیاست‌های کلی برنامه پنجم ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری: قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه

سایر شاخص‌ها: کاهش کسری تراز عملیاتی بودجه (تفاوت درآمدهای غیرنفتی و هزینه‌های جاری) از ۳۲۰- هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۱ به ۲۹۵- هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه

۱۳۹۲ و افزایش آن به ۳۷۴- هزار میلیارد ریال در قانون بودجه ۱۳۹۲

جدول شماره ۲ - چهارچوب کلی بودجه عمومی دولت

میلیارد ریال

عنوان	۱۳۸۹ عملکرد	۱۳۹۰ عملکرد	۱۳۹۱		۱۳۹۲		رشد (درصد) ۹۲ نسبت به عملکرد ۹۱
			قانون بودجه	عملکرد	لایحه بودجه	مصوب مجلس	
منابع	۹۷۱۰۷۳.۸	۱۲۸۵۵۰۱.۱	۱۴۴۲۶۹۹.۱	۱۰۶۴۴۲۱.۰	۱۶۶۸۶۴۴.۸	۲۱۰۴۳۸۱.۷	۹۷.۷
درآمدها	۳۸۴۲۸۸.۴	۵۴۴۴۷۰.۴	۶۵۳۲۹۷.۵	۵۶۸۲۰۳.۰	۹۱۹۹۵۰.۵	۹۰۶۵۳۷.۴	۵۹.۵
درآمدهای مالیاتی	۲۸۴۵۲۷.۹	۳۵۹۴۵۱.۵	۴۵۴۰۰۴.۴	۳۹۵۱۶۷.۰	۵۳۰۳۴۴.۸	۵۶۰۷۷۴.۲	۴۱.۹
سایر درآمدها	۹۹۷۶۰.۵	۱۸۵۰۱۸.۹	۱۹۹۲۹۳.۱	۱۷۳۰۳۶.۰	۳۸۹۶۰۵.۷	۳۴۵۷۶۳.۲	۹۹.۸
واگذاری دارائی های سرمایه ای	۴۳۵۷۸۰.۲	۶۶۹۹۲۴.۳	۶۹۸۷۶۴.۵	۴۲۸۵۲۱.۰	۶۷۳۷۰۶.۷	۷۰۲۸۵۶.۷	۶۴.۰
عایدات دولت از صادرات نفت خام و میعانات گازی	۴۳۴۴۸۵.۵	۶۵۳۶۲۱.۸	۶۶۵۸۰۶.۴	۴۱۳۵۴۳.۰	۶۴۰۶۹۶.۵	۶۱۴۳۴۶.۵	۴۸.۶
دودرصد صادرات نفت خام برای مناطق نفتخیز و کمتر توسعه یافته	۰.۰	۱۴۶۷۰.۹	۱۷۸۰۱.۵	۱۱۹۸۳.۰	۱۸۰۱۰.۲	۲۲۳۱۰.۲	۸۶.۲
واگذاری سایر دارائی های سرمایه ای	۱۲۹۴.۷	۱۶۳۱.۶	۱۵۱۵۶.۶	۲۹۹۵.۰	۱۵۰۰۰.۰	۶۶۲۰۰.۰	۲۱۱۰.۴
واگذاری دارائی های مالی	۱۵۱۰۰۵.۲	۷۱۱۰۶.۴	۹۰۶۳۷.۱	۶۷۶۹۷.۰	۷۴۹۸۷.۶	۴۹۴۹۸۷.۶	۶۳۱.۲
فروش اوراق مشارکت	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۵۰۰۰۰.۰	-
استفاده از حساب ذخیره ارزی (موضوع تعهدات ارزی)	۳۸۰۰۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
استفاده از حساب ذخیره ارزی (۲ درصد درآمد نفت برای مناطق نفتخیز)	۱۰۸۶۶.۶	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
استفاده از حساب ذخیره ارزی (مقاوم سازی مدارس)	۰.۰	۰.۰	۱۰۰۰۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
استفاده از حساب ذخیره ارزی - افزایش سرمایه بانک های دولتی	۷۰۰۰۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
واگذاری شرکتهای دولتی	۳۷۸۰۰.۶	۵۸۵۹۶.۰	۶۵۰۰۰.۰	۵۱۶۳۹.۰	۶۲۰۰۰.۰	۶۲۰۰۰.۰	۲۰.۱
واگذاری سهام شرکتهای دولتی به پیمانکاران طرح های سرمایه گذاری دولت و شرکتهای دولتی براساس صورت وضعیت های تایید شده.	۲۵۰۰۰۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
واگذاری سهام شرکتهای دولتی برای صندوق ها و برنامه تامین آتیه	۵۰۰۰۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
واگذاری سهام شرکتهای دولتی به منظور ردیون صندوق تامین اجتماعی و صندوقهای بازنشستگی	۴۵۰۰۰۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
واگذاری سهام و سهم الشرکه و اموال دولتی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۳۷۰۰۰۰.۰	-
واگذاری طرح های تملک دارائی های سرمایه ای	۸۵۵۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱۰.۰	۰.۰	۰.۰	-
واریز وجوه اداره شده نزد بانک ها	۰.۰	۶۳۹۵.۲	۲۰۰۰.۰	۱۶۲۰.۰	۶۰۰.۰	۶۰۰.۰	-۶۳.۰
واگذاری سایر دارائیهای مالی	۱۱۵۹.۸	۸۴۵.۰	۴۶۳۷.۱	۱۶۹۴.۰	۵۳۸۷.۶	۵۳۸۷.۶	۲۱۸.۰
برگشتی	۶۸۲۸.۲	۵۲۷۰.۲	۹۰۰۰.۰	۱۲۷۴۳.۰	۷۰۰۰.۰	۷۰۰۰.۰	-۴۵.۱
مصارف	۹۷۱۰۷۳.۸	۱۱۲۰۹۵۸.۹	۱۴۴۲۶۹۹.۱	۱۰۴۵۷۹۶.۰	۱۶۶۸۶۴۴.۸	۲۱۰۴۳۸۱.۷	۱۰۱.۲
اعتبارات هزینه ای (جاری)	۶۵۹۳۴۱.۵	۸۲۴۲۲۰.۱	۱۰۱۰۷۱۳.۰	۸۸۹۹۹۳.۰	۱۳۱۵۰۴۶.۶	۱۲۸۰۹۱۸.۱	۴۳.۹
اعتبارات تملک دارائی های سرمایه ای (عمرانی)	۲۳۷۸۴۴.۹	۲۸۹۰۰۱.۰	۳۹۷۴۵۵.۰	۱۵۲۲۷۸.۰	۳۷۲۷۱۷.۹	۵۶۴۴۳۸.۴	۲۷۰.۷
تملك دارائی های مالی	۷۳۸۸۷.۴	۷۷۳۷.۸	۳۴۵۳۱.۰	۳۵۲۵.۰	۸۰۸۸۰.۳	۲۵۹۰۲۵.۳	۷۲۴۸.۲
تراز عملیاتی بودجه	-۲۷۵۰۵۳.۱	-۲۷۹۷۴۹.۷	-۳۵۷۴۱۵.۵	-۳۲۱۷۹۰.۰	-۲۹۵۰۹۶.۱	-۳۷۴۳۸۰.۷	۱۶.۳
تراز دارائیهای سرمایه ای	۱۹۷۹۳۵.۳	۲۸۰۹۲۳.۳	۳۰۱۳۰۹.۵	۲۷۶۲۴۳.۰	۳۰۰۹۸۸.۸	۱۳۸۴۱۸.۳	-۴۹.۹
تراز دارائیهای مالی	۷۷۱۱۷.۸	۶۳۳۶۸.۶	۵۶۱۰۶.۱	۶۴۱۷۲.۰	-۵۸۹۲.۷	۲۳۵۹۶۲.۳	۲۶۷.۷
تراز کلی بودجه	۰.۰	۱۶۴۵۴۲.۲	۰.۰	۱۸۶۲۵.۰	۰.۰	۰.۰	-
نسبت درآمدها به اعتبارات هزینه ای (درصد)	۵۸.۳	۶۶.۱	۶۴.۶	۶۳.۸	۷۵.۷	۷۰.۸	-
نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی (درصد)	۶.۶	۶.۷	۶.۶	۵.۸	۶.۲	۶.۵	-
نسبت اعتبارات هزینه ای به کل اعتبارات (درصد)	۶۷.۹	۷۳.۵	۷۰.۱	۸۵.۱	۷۲.۸	۶۰.۹	-
نسبت اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای به کل اعتبارات (درصد)	۲۴.۵	۲۵.۸	۲۷.۵	۱۴.۶	۲۲.۳	۲۶.۸	-
نسبت اعتبارات تملک دارایی های مالی به کل اعتبارات (درصد)	۷.۶	۰.۷	۲.۴	۰.۳	۴.۸	۱۲.۳	-

رحیم ممبینی معاون بودجه معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی:

عدم اجرای فاز دوم قانون هدفمندسازی عملاً آثار مثبت اجرای فاز اول را بی‌اثر می‌کند

اشاره: از مهم‌ترین آثار اقتصادی عدم اجرای فاز دوم قانون هدفمندسازی بی‌اثر کردن آثار مثبت اجرای فاز اول است یعنی نتایج فاز اول که با بسیج ملی و همکاری همه‌جانبه میان همه قوا و همت مردم اجرا شد تا تحولی بنیادین در اقتصاد کشور ایجاد شود، عملاً با توقف فاز دوم آثار مثبت این اقدام بزرگ از بین خواهد رفت. زیرا براساس قانون هدفمندسازی باید ظرف پنج سال قیمت حامل‌های انرژی به ۹۵ درصد قیمت فوب برسد در صورتی که در سال سوم اجرای قانون هدفمندسازی، قیمت این حامل‌ها با محاسبه ارزش ۲۴۵۰ تومان حدود ۱۸ درصد است. اینها بخشی از دیدگاه‌های رحیم ممبینی، معاون بودجه معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی در خصوص آثار و پیامدهای تغییرات لایحه بودجه در مجلس است. وی در گفت‌وگو با نشریه «برنامه» به تشریح اهداف دولت در تنظیم لایحه بودجه و آثار تغییر آن توسط مجلس بر روی مسایل مهم اقتصادی همچون هدفمندکردن یارانه‌ها، جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی، اجرای طرح‌های عمرانی و تورم پرداخته است. این گفت‌وگو را در زیر می‌خوانید.

تلفیق ارایه شد، اما مجلس با توجه به شرایط موجود، با اجرای فاز دوم هدفمندسازی موافقت نکرد و آنچه در بودجه سال ۱۳۹۲ تصویب شد، ادامه اجرای فاز اول قانون هدفمندسازی است؛ نتیجه آن که نه تنها هیچ‌گونه تغییری در جهت اجرای فاز یک هدفمندسازی صورت نگرفت، بلکه عملاً حدود ۵۵۰۰ میلیارد تومان از بودجه‌ای که همانند سال ۱۳۹۱ باید برای اقشار پیش‌بینی می‌شد، کاهش پیدا کرد. به بیان دیگر، حداقل ۴ هزار میلیارد تومان از درآمدها

بر این اساس، رقم پرداختی به اقشار حدود دو برابر افزایش پیدا می‌کرد. به طور مشخص مبلغ ۱۵ هزار میلیارد تومان نیز برای تولید در لایحه پیش‌بینی کرد و ۱۵ هزار میلیارد تومان برای هزینه‌های دولت که متأثر از افزایش حامل‌های انرژی می‌شد. به طور کلی برنامه مشخص و مدونی برای اجرای فاز دوم پیش‌بینی شده بود که این موضوع با حضور مسؤولان ذی‌ربط از دولت و ارایه مستندات لازم در کمیسیون‌های مجلس و به طور خاص کمیسیون

تغییرات اعمال شده بر روی لایحه بودجه از سوی مجلس چه تأثیری بر اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها خواهد داشت؟

دولت در لایحه تقدیمی بر مبنای اصول و مبانی مشخص، ۱۲۰ هزار میلیارد تومان برای اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها پیش‌بینی کرد. یعنی هم مصارف و هم منابع دقیقاً معلوم بود. دولت قصد داشت فاز دوم قانون هدفمندکردن یارانه‌ها را اجرا کند که

همانند بودجه‌های سنوات گذشته از محل فروش نفت و سایر درآمدهای قابل تحقق و منبع دوم در قالب کسب اجازه از مجلس در سقف حدود ۲۵ هزار میلیارد تومان برای فروش اوراق مشارکت، فروش اموال و سهام شرکت‌های دولتی پیش‌بینی شد که براساس فرآیندی که دولت در لایحه پیش‌بینی کرد، این مبلغ تا حد زیادی قابل تحقق بود. این مبلغ در جداول مصرف درج شد اما فرآیند آن از طریق گردش خزانه یا اعمال حساب در خزانه پیش‌بینی شده بود. اما آنچه در مجلس تصویب و ابلاغ نگردید مبلغ حدود ۵۶ هزار میلیارد تومان است که برای این مبلغ طرح عمرانی و دستگاه اجرایی تعریف شده است که از مبلغ مذکور حدود ۲۶ هزار میلیارد تومان به صورت درآمد-هزینه است و از بقیه (۳۰ هزار میلیارد تومان)، نیز حدود ۶ هزار میلیارد تومان از محل درآمدهای ناشی از افزایش قیمت حامل‌های انرژی پیش‌بینی شده است که تحقق آن بنا به دلایلی که گفته شد بسیار کم است.

بنابراین، واقعیت اعتبارات عمرانی در بودجه سال ۱۳۹۲ به استثنای موارد درآمد-هزینه و نیز درآمدهای ناشی از هدفمندسازی، مبلغ ۲۴ هزار میلیارد تومان است که وفق قوانین و مقررات بالادستی، متناسب با وصول درآمدها، تخصیص می‌یابد. بنابراین درج ۵۶ هزار میلیارد تومان در جداول مصرف و نیز تعریف طرح عمرانی و ذکر دستگاه‌های اجرایی، اجرای بودجه را در عمل با مشکل مواجه می‌سازد زیرا در دستگاه‌های اجرایی و سایر ذی‌نفعان توقعاتی ایجاد شده است که قابل انجام نیست.

علاوه بر این، با توجه به وضعیت مالی طرح‌های عمرانی و تلاش دولت برای اتمام طرح‌های نیمه‌تمام، به جز تعداد محدودی طرح هیچ طرح جدیدی در لایحه ۹۲ پیش‌بینی نشده بود در صورتی که مجلس حدود ۶۶ طرح جدید به این طرح‌ها اضافه کرده و این افزایش طرح‌ها در عمل در اجرای طرح‌های موجود نیز خدشه وارد می‌کند. ذکر این نکته ضروری است که برخی از این طرح‌ها فاقد مجوز کمیسیون ماده (۲۱۵) قانون برنامه است.

همچنین در احکام ابلاغی بودجه توسط مجلس

فاز اول است. یعنی نتایج فاز اول که با بسیج ملی و همکاری همه‌جانبه میان همه قوا و همت مردم اجرا شد تا تحولی بنیادین در اقتصاد کشور ایجاد شود، عملاً با توقف فاز دوم آثار مثبت این اقدام بزرگ از بین خواهد رفت. زیرا براساس قانون هدفمندسازی ظرف پنج سال قیمت حامل‌های انرژی باید به ۹۵ درصد قیمت فوب برسد در صورتی که در سال سوم اجرای قانون هدفمندسازی، قیمت این حامل‌ها با محاسبه ارز ۲۴۵۰ تومان حدود ۱۸ درصد است.

با توجه به وضعیت مالی طرح‌های عمرانی و تلاش دولت برای اتمام طرح‌های نیمه‌تمام، به جز تعداد محدودی طرح عمرانی هیچ طرح جدیدی در لایحه ۹۲ پیش‌بینی نشده بود در صورتی که مجلس حدود ۶۶ طرح جدید به این طرح‌ها اضافه کرده و این افزایش طرح‌ها در عمل در اجرای طرح‌های موجود نیز خدشه وارد می‌کند.

یعنی یک عقب‌ماندگی حدود ۸۰ درصدی در اجرای قانون هدفمندسازی وجود دارد. حتی اگر مبنای محاسبات را ارز ۱۲۲۶ تومانی در نظر بگیریم، حدود ۶۵ درصد عقب‌ماندگی وجود دارد. در هر دو حالت عقب‌ماندگی در اجرای قانون هدفمندسازی به حدی است که تحقق کامل آن را در ۲ سال باقی‌مانده زمان پیش‌بینی شده در قانون عملاً غیرممکن می‌کند.

تغییرات قابل توجهی در لایحه بودجه پیشنهادی دولت در زمینه طرح‌های عمرانی صورت گرفت، این تغییرات چه آثاری را ایجاد خواهد کرد؟

در لایحه دولت برای اجرای طرح‌های عمرانی ۲ منبع درآمدی پیش‌بینی شده بود. یکی از این منابع منابع عمومی به مبلغ ۳۷ هزار میلیارد تومان بود که در جداول مصارف همین مبلغ درج شد که از این مبلغ، ۱۰ هزار میلیارد تومان از محل افزایش قیمت حامل‌های انرژی در راستای اجرای فاز دوم قانون هدفمندسازی پیش‌بینی شده بود و بقیه

کاهش پیدا کرد و حدود ۱۵۰۰ میلیارد تومان نیز سهم اقشار نسبت به مبلغ واقعی کاسته شد. یعنی سهم اقشار در سال ۱۳۹۲ حدود ۴۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان است در صورتی که در قانون بودجه مصوب مجلس، این رقم به ۴۱ هزار میلیارد تومان کاهش یافت. عملکرد پرداختی سال گذشته در این زمینه بیش از ۴۲ هزار میلیارد تومان بود در صورتی که امسال ۴۱ هزار میلیارد تومان تصویب شده است. علاوه بر این که با توجه به رشد جمعیت، سالانه حدود ۳۰۰ میلیارد تومان هم افزایش داریم که این موضوع در نامه ابلاغ بودجه از سوی رئیس‌جمهور به عنوان یکی از اشکالات اساسی بودجه درج شده است. مجلس در مقابل ۱۲۰ هزار میلیارد تومان لایحه پیشنهادی دولت برای اجرای فاز دوم قانون هدفمندی مبلغ ۵۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی کرد، ۴۱ هزار میلیارد تومان برای اقشار و ۹ هزار میلیارد تومان هم صرفاً برای کمک به بودجه دولت که در مقابل ۹ هزار میلیارد تومان، مصارف قطعی برای دستگاه‌های اجرایی تعریف کرد و با توجه به عدم وصول این مبلغ، عملاً برای دستگاه‌های اجرایی ذی‌نفع و نیز برای اجرای بودجه توسط دولت مشکلات جدی پیش خواهد آمد. رقم پیش‌بینی شده توسط مجلس به این علت قابل تحقق نیست که برای تأمین ۹ هزار میلیارد تومان فوق، قیمت حامل‌های انرژی باید حدود ۴۰ درصد قیمت افزایش پیدا کند. بدون اینکه هیچ‌گونه کمکی به اقشار و تولید شود. بنابراین، به طور قطع نهاد قوه مجریه این اقدام را به مصلحت نمی‌بیند که بدون کمک به اقشار و تولید، قیمت حامل‌ها افزایش یابد.

عدم اجرای فاز دوم هدفمندسازی در عمل موجب افزایش مصرف فرآورده‌های نفتی می‌شود. براساس گزارش وزارت نفت، در شرایط موجود، برای پاسخ به نیاز فعلی، باید حدود ۷ تا ۸ میلیارد دلار واردات فرآورده‌های نفتی داشته باشیم. علاوه بر این پیش‌بینی می‌شود حدود ۱۰ میلیارد دلار صرفه‌جویی پیش‌بینی شده در فاز دوم را از دست بدهیم. از مهم‌ترین آثار اقتصادی عدم اجرای فاز دوم و عدم استمرار اجرای قانون هدفمندسازی، بی‌اثر کردن آثار مثبت اجرای

حکمی آمده که طرح‌های مشمول استفاده از اوراق مشارکت، در صورتی که غیرانتفاعی باشند، دولت مکلف به انتفاعی کردن این طرح‌ها است که این حکم با ماهیت اوراق مشارکت که باید طرح‌ها انتفاعی باشد، همخوانی ندارد و نکته آخر اینکه عملاً فرآیند تخصیص طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به استناد بند (۷-۲) ماده واحده تغییر کرده و مفاد این حکم به نحوی است که مدیریت منابع در ارتباط با طرح‌های عمرانی را بسیار محدود می‌کند. این حکم می‌گوید چنانچه طرحی با تخصیص صددرصد به اتمام می‌رسد، چنانچه به این طرح تخصیص صددرصد پرداخت شود باید تخصیص بقیه طرح‌های عمرانی کشور (همه طرح‌ها) ۹۰ درصد باشد و چنانچه این قاعده رعایت نشود دست‌اندرکاران معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی و خزانه‌داری کل مشمول تصرف در اموال بیت‌المال می‌شوند و تحت پیگرد قضایی قرار می‌گیرند و چون امکان تخصیص ۹۰ درصد به بقیه طرح‌ها وجود ندارد، لذا اختلال جدی در تخصیص طرح‌های عمرانی پیش خواهد آمد. رفع این مشکل جدی صرفاً با حذف این حکم مقدور است و قرار است با تقدیم لایحه‌ای از سوی دولت این اقدام صورت گیرد.

آیا بودجه مصوب با توجه به تغییرات اعمال شده در آن، آثار تورمی هم در پی خواهد داشت؟

بودجه‌ای که دولت در قالب لایحه تقدیم مجلس کرد، بدون در نظر گرفتن دخالت شرایط محیطی و بدون در نظر گرفتن اجرای فاز دوم هدفمندسازی، عملاً آثار تورمزایی نداشت البته همین بودجه فعلی یعنی بودجه مصوب مجلس هم به جز در بعضی از مفاد آن، آثار تورمزایی ندارد.

از منظر جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و مشارکت آنها در اجرای طرح‌های عمرانی بودجه مصوب چه وضعیتی دارد؟ دولت در لایحه، بندی را به عنوان مشارکت عمومی-مشارکت خصوصی پیش‌بینی کرده بود که با اجرای

این بند، زمینه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در طرح‌های عمرانی کشور فراهم می‌شد. در لایحه بودجه، به‌عنوان پشتوانه اجرای این امر مهم اعتباراتی از محل صندوق توسعه ملی برای بخش غیردولتی پیش‌بینی شده بود. این بند و حکم در مجلس با حذف پشتوانه مالی به تصویب رسید که عملاً اجرایی شدن این بند را تضعیف کرد. این نکته را هم اضافه کنم که برای سرمایه‌گذاری و اجرای طرح‌های عمرانی کشور و تسریع در اتمام این طرح‌ها و کوتاه کردن دوره ساخت، حضور بخش غیردولتی

دولت در لایحه، بندی را به عنوان مشارکت عمومی-مشارکت خصوصی پیش‌بینی کرده بود که با اجرای این بند، زمینه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در طرح‌های عمرانی کشور فراهم می‌شد. در لایحه بودجه، به‌عنوان پشتوانه اجرای این امر مهم اعتباراتی از محل صندوق توسعه ملی برای بخش غیردولتی پیش‌بینی شده بود. این بند و حکم در مجلس با حذف پشتوانه مالی به تصویب رسید که عملاً اجرایی شدن این بند را تضعیف کرد.

اعم از داخلی و خارجی ضروری است و بند مشارکت عمومی- خصوصی این زمینه را فراهم می‌کرد. البته این حکم فراتر از قانون بودجه است؛ یعنی در دوره یکساله نباید تعریف شود. لذا امیدواریم این موضوع در قالب لایحه‌ای از سوی دولت تقدیم مجلس شود تا برابر فرآیند پیش‌بینی شده در آن، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در اجرای طرح‌های عمرانی نهادینه شود و سرمایه‌گذاری در بخش‌های عمرانی تنها متکی به منابع عمومی کشور نباشد. کشورهایی که این روش را به عنوان یکی از روش‌های تأمین مالی طرح‌های عمرانی استفاده کرده‌اند موفق بوده‌اند.

شما به پیامد تغییرات بودجه برای مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های عمرانی اشاره کردید، این تغییرات چه اثری بر مشارکت بخش خصوصی در تولید خواهد داشت؟

همانطور که در قوانین بالادستی آمده است و نیز همه اقتصاددانان و برنامه‌ریزان به آن اذعان دارند، این است که رونق اقتصادی و شکوفایی اقتصادی کشور در گرو حضور فعال بخش غیردولتی در اقتصاد است و دولت هم باید در این فضا وظایف حاکمیتی مثل مدیریت صحیح، نظارت و پشتیبانی از بخش خصوصی را در مجامع داخلی و خارجی بر عهده داشته باشد. در همین راستا، یکی از ویژگی‌های برجسته لایحه تقدیمی، تقویت بخش خصوصی و تقویت تولید بود. تقویت بخش خصوصی و کمک به تولید به طور کلی

از دو طریق امکان‌پذیر است.

نخست، پیش‌بینی تسهیلات مالی مناسب برای این بخش و دوم تسهیل در وضع قوانین و مقررات و اجرای صحیح آن. در بخش اول یعنی ایجاد تسهیلات مالی برای بخش خصوصی، دولت از محل صندوق توسعه ملی، برای حوزه‌های مختلف مانند حمل‌ونقل، مسکن، صنعت و معدن، آب و کشاورزی درصدهایی را پیش‌بینی کرد که این درصدها در واقع از کل منابع صندوق توسعه بوده است. دولت در لایحه پیشنهاد داد ۳۵ درصد

اعتبارات صندوق توسعه به صورت ریالی در اختیار بخش‌های مذکور قرار بگیرد، این مبلغ معادل ریالی حدود ۱۷ میلیارد دلار می‌شود. مجلس این درصدها را ضمن کاهش محدود به منابع ورودی سال ۱۳۹۲ صندوق توسعه ملی کرد، یعنی ۳۵ درصد به ۲۰ درصد کاهش یافت با معادل ریالی حدود ۲/۵ میلیارد دلار. در صورت تحقق پیشنهادات دولت در لایحه، قطعاً تسهیلات مالی بیشتری در اختیار این بخش و سایر حوزه‌ها قرار می‌گرفت. مزیت‌های استفاده از صندوق، مناسب بودن سود متعلقه به این اعتبارات است که در مقایسه با تسهیلات بانکی حدود ۱۰ درصد کمتر است. البته در استفاده از تسهیلات صندوق توسعه بخش‌هایی هم مثل حمل‌ونقل، مسکن، محیط‌زیست و گردشگری حذف شد.

سه ماه حضور لایحه بودجه ۹۲ در مجلس

تغییرات از لایحه تا قانون

مقدمه: معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور در چارچوب قوانین حاکم پس از اخذ پیشنهادهای و نظرات دستگاه‌های استانی و ملی و با به‌کارگیری مساعی جمعی تمامی کارشناسان خود، لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور را تهیه و آن را به مجلس شورای اسلامی تقدیم کرد. تغییرات مجلس شورای اسلامی در مورد بودجه از حیث ارقام و احکام و ساختار به‌گونه‌ای است که اجرای آن را بسیار پیچیده کرده است. متن پیش‌رو گزارشی از بخش‌هایی از تغییرات مجلس شورای اسلامی در لایحه بودجه ۱۳۹۲ است.

تغییر در شاخص بودجه

مجلس شورای اسلامی در احکام و تبصره‌های ماده واحده تغییرات زیادی را صورت داده که طی این تغییرات، از مجموع ۹۸ بند لایحه دولت، ۲۴ بند را حذف (۲۴ درصد)، ۴۴ بند را تغییر (۴۵ درصد) و فقط ۳۰ بند از لایحه را ابقاء (۳۱ درصد) کرده بود. به این ترتیب مجلس ۶۹ درصد از بندهای لایحه را دستخوش تغییر کرده است. از طرفی مجلس اقدام به اضافه کردن ۷۶ بند جدید معادل ۷۸ درصد بندهای پیشنهادی دولت کرده که این اقدام مجلس، دولت را در اجرای بودجه با مشکلات اساسی مواجه و جهت‌گیری‌های دولت در سال ۱۳۹۲ را دستخوش تغییرات جدی خواهد کرد.

پیش‌بینی منابع غیر قابل اتکاء

مجلس شورای اسلامی در بند (۱-۲۷) به دولت اجازه داده که با رعایت قانون سیاست‌های کلی اصل (۴۴) در سقف سیصد و هفتاد هزار میلیارد ریال نسبت به فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال، دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی تابعه و وابسته اقدام کرده و منابع حاصله را به ردیف درآمدی که در قانون آمده واریز کند و به ازای وجوه واریزی از محل

اعتبارات تملک دارایی‌های مالی به مصارفی با اولویت پرداخت مطالبات ایثارگران و هزینه‌های مربوط به بازنشستگان اختصاص دهد.

مبلغ دویست هزار میلیارد ریال از منابع فوق به‌نحوی توزیع شده که از این مقدار ۸۵ هزار میلیارد ریال (۴۲/۵ درصد) به مصارف هزینه‌ای و ۱۱۵ هزار میلیارد ریال (۵۷/۵ درصد) به مصارف تملک دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاص یافته است. این امر در شرایطی است که میزان عملکرد نقدی این بند در سال گذشته حدود ۳ درصد بوده است. به‌عبارتی از کل ۲۰۰ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده حتی اگر عملکردی همانند سال گذشته داشته باشد، فقط می‌توان انتظار داشت که مبلغ شش هزار میلیارد ریال محقق شود. به بیان دیگر از هم‌اکنون باید شاهد کسری بودجه ۱۹۴ هزار میلیارد ریالی (معادل ۹۷ درصد) این بند باشیم که خود زمینه‌ساز بسیاری از مشکلات و نابسامانی‌های اجرایی خواهد بود.

از آن جا که احتساب این منابع که کاملاً احتمالی هستند، باعث افزایش کاذب سقف منابع عمومی بودجه گردیده و از طرفی هزینه‌هایی در مقابل این منابع احتمالی دیده شده است که عموماً مردمی بوده و مربوط به مطالبات خانواده‌های معظم شهدا و ایثارگران، پاداش پایان خدمت کارکنان دولت، دیون پاداش پایان خدمت آموزش و پرورش، هدفمندسازی یارانه‌ها، بازنشستگان و کمک به خانواده‌های زندانیان معسر است که عدم پرداخت آن می‌تواند منجر به تبعات اجتماعی برای کشور شده و از سوی دیگر دولت را با کسری و انحراف جدی بودجه در سال جاری مواجه کند.

مصارف تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این بخش نیز (۱۱۵ هزار میلیارد ریال) مربوط به طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است که تعداد زیادی از دستگاه‌های اجرایی، دانشگاه‌ها، شهرداری‌های ۳۱ استان و همچنین دیون پیمانکاران ملی و استانی را دربرمی‌گیرد، ولی با توجه به پیش‌بینی عملکرد مزبور، (حدود ۳ درصد) این امر نیز منجر به نارضایتی و بروز اشکالات جدی در اجرای بودجه و انحراف در عملکرد بودجه خواهد شد.

جذابیت کافی برای مشارکت کنندگان نخواهند داشت. بر همین اساس نیز باید منتظر عملکردی به مراتب کمتر از سال قبل و انحراف بودجه بیشتری باشیم. در همه این بندها به دولت اجازه و اختیار داده شده است و اجازه و اختیار امری تکلیفی نیست اما در مقابل آن هزینه‌های قطعی و تکلیفی و بدون مبنای کارشناسی تعیین شده است.

ایجاد ردیف جدید درآمدی تحت عنوان واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به میزان پنجاه هزار میلیارد ریال، با توجه به اینکه این حکم در سال‌های گذشته عملکردی نداشته است، پیش‌بینی آن در منابع بودجه منجر به حجیم شدن منابع و بالا رفتن سقف بودجه عمومی دولت می‌شود.

نابسامانی ایجاد شده از آن حیث است که مجلس هدف از درج این مبالغ احتمالی در منابع قطعی دولت را شفاف‌سازی بودجه عنوان کرده است در حالی که خود مجلس با اضافه کردن بندهای دیگری نظیر بند مربوط به رابطه دولت و وزارت نفت، هفت میلیارد دلار مربوط به مازاد درآمد ارزی و پنج میلیارد دلار مربوط به نیروهای مسلح و همچنین جزء الحاقی به بند (۲۷-۲) در مورد تسویه بدهی وزارت دفاع و قوه قضاییه با سهام شرکت‌ها، به احکام بودجه

افزوده است و آن‌ها را بدون اینکه به سقف درآمدی اضافه کنند به صورت فقط اعمال حساب منظور کرده‌اند که حاکی از برخورد دوگانه است که برخی بندها که مورد نظر خود بوده را به صورت درآمد هزینه‌ای و احکام پیشنهادی دولت را درآمد و هزینه قطعی منظور کرده است؟

وصول مالیات

دولت حسب ضرورت با هدف تقویت وصول مالیات‌ها از صاحبان درآمد و همچنین رعایت عدالت مالیاتی بندهای (۴۶) تا (۴۹) لایحه را بر پایه بررسی‌های کارشناسی تنظیم کرده بود که مجلس همه آن‌ها را حذف کرد.

کاهش قدرت اجرایی دولت همزمان با تشدید تحریم‌ها

به صورت منطقی در زمان تشدید تحریم‌های بین‌المللی سازوکارهای معمول برای اداره امور کشور کفایت لازم را نداشته و برای عبور موفق از بحران، باید اختیارات دولت برای استفاده مقتضی از ظرفیت‌های کشور افزایش یابد، ولی در موارد گوناگون ملاحظه می‌شود که قدرت اجرایی دولت برای اداره امور کشور کاهش یافته است.

با توجه به مشکلات ارزی کشور و از آنجایی که کشور با کمبود ارز مواجه است و از طرفی بسیاری از

همچنین مجلس از محل منابع این بند به میزان هفتاد هزار میلیارد ریال در قالب ردیف‌های متفرقه درآمد هزینه اعتباراتی برای طرح‌های نیمه‌تمام، پرداخت مطالبات شهرداری‌ها، تجهیز و نوسازی آزمایشگاه‌ها و توسعه دانشگاه‌ها و کمک به صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و آب آشامیدنی روستاها اختصاص داده است. در مصوبه بند (۳۹) به دولت اجازه داده شده است تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت ریالی با تضمین خود با بازپرداخت اصل و سود آن به منظور اجرای طرح‌های انتفاعی دولت منتشر و وجوه اخذ شده را به ردیف درآمد عمومی خزانه‌داری کل واریز کند تا منابع واریزی صرف طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام شود.

با توجه به اینکه عملکرد سال ۱۳۹۱ برای فروش اوراق مشارکت حاکی از آن است که از کل مبلغ پنجاه هزار میلیارد ریال اوراق مصوب قانون، حدود چهل و سه هزار و دویست و پنجاه میلیارد ریال آن توسط بانک‌ها عرضه و تنها دوازده هزار و ششصد و شصت میلیارد ریال آن یعنی ۲۵ درصد فروش رفته است، بنابراین احتساب هزینه قطعی برای منابع احتمالی این چنینی علاوه بر انحراف جدی عملکرد، موجب نابسامانی در حوزه اجرایی و افزایش انتظارات، توقعات و بدبینی نسبت به عملکردها خواهد شد. در ضمن مجلس سهام‌الشرکه مردم را به عنوان بودجه دولت ملحوظ کرده که عملاً این ابزار را از ماهیت انتشار اوراق مشارکت که روشی برای جلب مشارکت مردم در پروژه‌ها است دور کرده است و از آن تلقی اوراق قرضه کرده است. مجلس برای مصارف موضوع این بند، پنجاه هزار میلیارد ریال هزینه قطعی در نظر گرفت و منابع محتمل ناشی از فروش اوراق مشارکت را به ۴۰۲ طرح در ۳۱ استان و بخشی از آن را به طرح‌های ملی اختصاص داد.

مردم با خرید اوراق مشارکت در طرح‌های دارای توجیه اقتصادی دولت مشارکت می‌کنند. طرح‌های استانی

سیستم بانکی کرده است. البته این امر می‌تواند در کنترل حجم نقدینگی تا حدودی موثر باشد ولی باید توجه نمود که کشور در شرایط ویژه‌ای بوده و لازم است تمام امکانات در یک راستا بسیج شوند تا چرخه تولید و توزیع کشور فعال باقی مانده و امکان مقابله با بحران‌های مالی در کشور وجود داشته باشد. این مصوبه نیز دست دولت را برای مقابله با بحران‌های احتمالی می‌بندد و تا حد زیادی اختیارات شورای پول و اعتبار را در مدیریت بازار پول کشور مخدوش کرده و از تاثیرگذاری لازم آن خواهد کاست.

بند (۶-۲): در این بند ایجاد خط اعتباری ارزی توسط بانک مرکزی به غیر از مجوزهای قانون بودجه ممنوع شده است. این موضوع در حالی تصویب شده است که بخش قابل توجهی از منابع ارزی کشور در حال حاضر امکان انتقال به داخل اندک و بعضاً غیرممکن است و یکی از مسیرهای استفاده از این منابع ایجاد خطوط اعتباری ارزی توسط بانک مرکزی برای واردکنندگان و سرمایه‌گذاران در خارج از کشور است، بنابراین تصویب این بند و حذف بندهای (خطوط اعتباری ارزی بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی) باعث کاهش قدرت مدیریتی دولت در شرایط تحریم خواهد شد.

کاهش سطح حمایت دولت از تولید و اشتغال

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ تمهیدات مختلفی برای حمایت از تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی پیش‌بینی شده بود که در مصوبات مجلس شورای اسلامی یا به‌طور کلی نادیده گرفته شد یا اثرگذاری آن‌ها به شدت کاهش یافته است. از جمله این موارد می‌توان به استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، توسعه بخش کشاورزی، تقویت سرمایه‌بانک‌های دولتی و افزایش سرمایه در گردش واحدهای تولیدی اشاره کرد.

پیش‌بینی منابع قابل اتکا، کاهش قدرت اجرایی دولت همزمان با تشدید تحریم‌ها، کاهش سطح حمایت دولت از تولید و اشتغال از جمله نتایج تغییر لایحه بودجه ۹۲ است.

کاهش انضباط بودجه‌ای

تغییر در ساختار بودجه

به‌منظور کاهش هزینه‌های دولت و سامان‌دهی ردیف‌های بودجه‌ای و امکان اعمال نظارت بر عملکردها به استناد قوانین بالادستی، تعداد دستگاه‌های اجرایی از ۳۰۱ دستگاه در قانون بودجه سال ۱۳۹۱ به ۶۱ دستگاه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کاهش یافت.

مجلس این تدبیر دولت را بلااثر کرد و ۶۱ دستگاه را به ۳۰۱ دستگاه افزایش داد و طی مصوبه‌ای برای تمام مراکز و مؤسسات آموزش عالی، دانشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری و دانشکده‌های اقماری که دارای مجوز تأسیس از شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هستند و دانشجو دارند نیز ردیف مستقل اختصاص داد. این در حالی است که این امر برخلاف تبصره ماده (۱۱۵) قانون مدیریت خدمات کشوری است که براساس آن ایجاد هرگونه دستگاه اجرایی جدید براساس پیشنهاد دستگاه‌های ذی‌ربط موکول

صادرکنندگان شامل شرکت‌های دولتی و بخش خصوصی از مصرف ارز خود برای رفع نیازمندی‌های کشور استفاده نمی‌کنند. طی حکمی از سوی دولت پیشنهاد شد شرکت‌های دولتی مکلف به عرضه ارزهای حاصل از صادرات خود به اتاق مبادلات ارزی شوند که متأسفانه مجلس ضرورت‌ها و نیازهای کشور را نادیده گرفت و این بند را حذف کرد حتی در بند دیگری پیشنهاد شد کارگروهی در دولت تشکیل شود تا در خصوص چگونگی سوق دادن ارزهای حاصل از صادرات شرکت‌های دولتی

به سمت تأمین نیازهای وارداتی تصمیم‌گیری کند. این حکم نیز توسط مجلس حذف شد و در شرایط تحریم و فشار خارجی و نیاز کشور به تأمین ارز برای رفع حوائج کشور این تدبیر دولت برای مقابله با تحریم‌ها نیز نادیده گرفته شد و حذف شد.

بند (۳-۲): طی این بند اعطای هرگونه تسهیلات بانکی به بخش دولتی مشروط به عدم افزایش خالص بدهی بخش دولتی به نظام بانکی شده است، این در حالی است که بدهی دولت به نظام

بانکی می‌تواند در اثر عوامل خارج از اختیار دولت افزایش یابد مانند تضمین‌هایی که دولت برای اعطاء تسهیلات در سالهای قبل براساس مصوبات مجلس برای پیشبرد امور کشور داده است. لذا نوسان بدهی‌های دولت به نظام بانکی تا حدودی معمول و طبیعی به نظر می‌رسد و محدود کردن شرکت‌های دولتی برای اخذ تسهیلات بانکی می‌تواند کشور را به صورت بالقوه با بحران‌های ناخواسته مواجه کند، چرا که دولت گاه در انجام وظایف ذاتی خود مانند تأمین کالاهای اساسی مورد نیاز مردم، تأمین منابع بعضی شرکت‌های تولیدی دولتی و همچنین مواجهه با شرایط اضطراری مانند زلزله و سایر بلایای طبیعی مجبور به کمک‌گیری از نظام بانکی کشور می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد.

بند (۵-۲): این بند استفاده از خطوط اعتباری ریالی بانک مرکزی را منوط به عدم افزایش مطالبات بانک مرکزی از

به تأیید شورای عالی اداری و تصویب هیأت وزیران و با تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود. نکته قابل ذکر در این رابطه ماده (۱۲۳) قانون مذکور است که مطابق تمام اختیارات قانونی دستگاه‌های اجرایی و شوراهای و مجامع و عناوین مشابه برای ایجاد هرگونه دستگاه اجرایی از تاریخ لازم الاجراء شدن قانون مدیریت خدمات کشوری لغو شده است، در این شرایط مقتضیات اجرایی در این مصوبه نادیده گرفته شد. فقط به مجوز تأسیس از شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اشاره می‌شود. همچنین در راستای تمرکززدایی از دولت و افزایش اختیارات استان‌ها و در راستای تحقق اهداف برنامه پنجم توسعه (ماده ۱۷۹ قانون برنامه پنجم)، دولت طی سال‌های اخیر تلاش کرده که بخشی از اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را از ملی به استانی منتقل کند. با این حال مجلس با مصوبه‌ای مبنی بر این که پروژه‌ها و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ در زمره ردیف ملی بوده‌اند و در بودجه سال ۱۳۹۱ استانی ویژه شده‌اند، با هدف تسریع در عملیات اجرایی، ردیف آن‌ها را مجدداً ملی کرده و لاجرم اعتبارات مذکور از سر جمع اعتبار استان‌ها کسر شده است. از آنجا که این طرح‌ها در سال ۱۳۹۱ در استان مبادله موافقت‌نامه کرده‌اند، در سال جاری و بنابه تصویب مجلس مجدداً ملی خواهند شد و باید فرآیند مبادله موافقت‌نامه را مجدداً طی کنند. این امر مغایر بند (۱۱) سیاست‌های کلی نظام اداری و بند (۱۴) سیاست‌های ابلاغی قانون برنامه چهارم است که این اقدام نه تنها باعث تسریع در کارها نمی‌شود، بلکه موجب تمرکز امور در تهران و سردرگمی دستگاه‌های استانی خواهد شد و نمی‌توان عملکرد مناسبی در سال جاری برای این‌گونه طرح‌ها پیش‌بینی کرد.

براساس روال همه‌ساله و به استناد ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه که مقرر می‌دارد «کلیه اعتبارات جاری و عمرانی که در بودجه عمومی دولت به تصویب می‌رسد براساس

گزارش‌های اجرایی بودجه و پیشرفت عملیات در دوره‌های معین شده توسط کمیته‌ای مرکب از نمایندگان وزارت دارایی و سازمان (معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی) تخصیص داده می‌شود» مصوبه مجلس در این خصوص (۷-۲) با ماده قانونی مورد اشاره که قانونی دائمی بوده، مغایر است و باعث مخدوش شدن سازوکار کمیته تخصیص بودجه می‌شود، این امر منجر به بهم خوردن نظم مالی و انضباط بودجه‌ای کشور خواهد شد. به طوری که روال همه‌ساله بودجه که تخصیص عمرانی براساس محاسبه و بررسی شاخص و معیارهایی مانند نوع طرح، منطقه، اولویت، پیشرفت فیزیکی، سیاست‌های اجرایی و ... صورت می‌گرفت، از بین خواهد رفت. این مصوبه باعث معطل ماندن بسیاری از طرح‌ها خواهد شد به طوری که مثلاً طرح‌هایی که باید در سال جاری به اتمام برسد ولی به مبلغی بیش از آنچه در این بند مشخص شده است نیاز دارند امکان اتمام آن‌ها از بین خواهد رفت و دست دولت برای سرعت در اتمام این‌گونه طرح‌ها بسته خواهد شد. این امر باعث محدودیت جدی دولت در رعایت انضباط و اجرای سیاست‌های بودجه‌ای خواهد شد.

در این بند محدودیت بزرگی برای دولت به لحاظ تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی شده و تنها امکان ۱۰ درصد تفاوت در تخصیص و پرداخت بین طرح‌های عمرانی قائل شده است. ولی فلسفه وجودی تخصیص اعتبارات، تنوع شرایط اجرایی طرح‌ها از حیث نوع طرح، منطقه اجرا، اولویت اجرا، درصد پیشرفت فیزیکی و مشکلات اجرایی است. عدم توجه به این واقعیت‌ها باعث می‌شود تا با تخصیص بیهوده منابع مالی به برخی طرح‌های متوقف شده از لحاظ اجرایی، تنها باعث تجمع منابع در دستگاه اجرایی شده و در نهایت با اتمام سال مالی به خزانه کل کشور عودت داده شود و حاصل کار تنها اتلاف منابع و کاهش کارایی اعتبارات خواهد بود. تجربه چندین ساله دولت در حوزه اجرای طرح‌های عمرانی نشان می‌دهد که باید قابلیت جابجایی تخصیص بین طرح‌ها وجود داشته باشد تا بتوان مدیریت کارآمدی بر منابع فوق اعمال نمود. این امر به خصوص با توجه به محدودیت شدید منابع عمرانی و محدود بودن فصل کاری از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است.

الحاق بندهای غیربودجه‌ای:

ثبات در مقررات عاملی بسیار مهمی در اطمینان بخشی به مردم برای انجام فعالیت‌های اقتصادی و تنظیم روابط مابین هستند. درج احکام غیربودجه‌ای در ضمن لایحه بودجه موجب بی‌ثباتی قوانین و محدود کردن مقررات دایمی به تصمیمات یکساله بودجه می‌شود از طرفی بسیاری از امور متکی به مقررات دایمی و قوانین مادر می‌باشند درج احکامی برای نقض آنها ضمن بودجه سالانه موجب از بین رفتن نظم و انضباط و مخدوش شدن امور می‌شود. ذیلاً تعدادی از احکام غیربودجه‌ای که به عنوان بندهای الحاقی از سوی مجلس به بودجه کل کشور اضافه شده‌اند، اشاره می‌شود.

بند الحاقی (۱۴-۲۷) موضوع واگذاری سهام باشگاه‌های ورزشی استقلال و پیروزی:

اولاً: این بند از احکام غیربودجه‌ای است و مربوط به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی است.

میزان وثایق آن توجه می‌کنند. چنانچه قانون، شرکت‌های وابسته به وزارت نفت را موظف به تضمین تسهیلات دریافتی از بانک‌ها نماید حتی اگر به اندازه سهم‌الشرکه خود آنها باشد باز هم زمینه سوءاستفاده شدید شرکای غیردولتی فراهم خواهد شد.

بند (۴۹) - افزایش حقوق‌بگیران معافیت از ۷۲٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال به ۱۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال باعث کاهش درآمدهای مالیاتی در منع حقوق حداقل به میزان ۶۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۳۹۲ خواهد شد. ضمناً این افزایش معافیت بر روی درآمدهای مالیاتی سال ۱۳۹۲ که مالیات مشاغل عملکرد سال ۱۳۹۲ در آن سال دریافت می‌گردد نیز اثر کاهشی قابل ملاحظه خواهد داشت.

اضافه شدن پاراگراف آخر، مالیات حقوق‌بگیران دستگاه‌ها اجرایی که فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشور را رعایت نمی‌کردند از جمله شهرداری‌ها، شرکت نفت و مجلس شورای اسلامی و...

و مطابق بخش خصوصی باید مالیات پرداخت می‌کردند را مشابه بخش دولتی کرده است که این مصوبه باعث تبعیض نارواست و مغایر با اصل (۳) قانون اساسی است. بنابراین در رابطه با اشخاصی که مالیات آنان مطابق بخش خصوصی در سنوات گذشته دریافت شده موجب استرداد خواهد شد. بندهای (۴۶) و (۴۷) لایحه دولت که در مصوبات مجلس حذف شده‌اند. باتوجه به اینکه طرح جامع مالیاتی براساس فرآیندهای جدید طراحی و آماده شده است، بنابراین حذف این بندها اجرای طرح مالیاتی را با چالش جدی مواجه کند. حذف بند (۴۹) لایحه دولت باعث کاهش ضمانت‌های اجرای وصول مالیات معوق سنوات قبل از سال ۱۳۹۰ که در سال ۱۳۹۲ باید به حیطة وصول درآید، خواهد شد. بند (۹۴) - تضمین مابه‌التفاوت سود تسهیلات مندرج در این بند به عهده دولت است که این امر بار مالی برای دولت ایجاد می‌کند.

بند (۸۹) - اصلاح قانون دائمی بیمه کارگران ساختمانی است.

ایجاد تعهد و بار مالی بالغ بر ۱۷۵۳ میلیارد تومان برای ۱/۵ میلیون کارگر که فقط ۹۰۰ میلیارد تومان آن تعیین شده و ۸۵۳ میلیارد تومان آن فاقد محل تامین اعتبار است.

یا باید تعداد به ۸۰۰ هزار نفر (۶۰۰ هزار کارگر تا پایان سال ۱۳۹۱ و ۲۰۰ هزار کارگر ورودی سال ۱۳۹۲) اصلاح شود و یا منبع آن روشن شود و مغایر اصل (۵۳) و (۷۵) قانون اساسی است. ضمناً این موضوع بر عهده پیمانکاران است و لزومی به ایجاد بار مالی نیست.

بند (۶۶) - با رایگان کردن هزینه مصرفی و حق انشعاب آب، برق و گاز بدون تعیین محل تامین اعتبار و مغایر اصل (۵۳) و (۷۵) قانون اساسی است.

بند (۷۲) - تکلیف جدیدی برای سازمان امور مالیاتی است بنابراین انجام این تکلیف مستلزم صرف هزینه و نیروی انسانی خواهد بود.

ثانیاً: مطابق بند «ج» سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری «مدظله‌العالی» پیرامون الزامات واگذاری اصل (۴۴) قانون اساسی، واگذاری‌ها می‌بایستی از طریق فراخوان عمومی و با اطلاع‌رسانی مناسب جهت ترغیب و تشویق عموم به مشارکت و جلوگیری از ایجاد انحصار و رانت اطلاعاتی صورت پذیرد.

ثالثاً: تعریف مشخصی از هواداران وجود نداشته و سازوکار شناسایی هواداران توسط دستگاه ذی‌ربط نامشخص و مبهم است. لذا بند (۱۴-۲۷) مبنی بر واگذاری ۴۹

درصد سهام به صورت مستقیم به هواداران، مغایر با سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری «مدظله‌العالی» به نظر می‌رسد.

بند (۷۱) - کلیه دستگاه‌ها عوارض سالانه را به شهرداری پرداخت کنند.

بند (۱۱) - خرید تضمینی برق طبق بند «و» ماده (۱۳۳) ق.ب.پنجم - قابل انجام است بند (۱۲) - همانند بند (۲۴) در ماده (۱۳۳) قانون برنامه حکم دارد.

بند (۱۰۴) - تداخل در وظایف شورای پول و اعتبار

بند (۱۴) - وثایق براساس میزان توجیه‌پذیری طرح‌ها از سوی بانک‌ها به توثیق گرفته می‌شوند. بسیاری از این وثایق به صورت مشاع هستند و امکان تفکیک بخشی از آنها وجود

ندارد بعضاً تفکیک و آزادسازی آن متضمن بروکراسی و هزینه فراوان است. از آنجا که هم‌اکنون حجم فراوانی از مطالبات بانک‌ها معوق شده‌اند در صورت اجرایی شدن این بند میزان معوقات افزایش چشمگیر خواهد یافت. چراکه بانک نمی‌تواند مورد وثیقه را به صورت نصف تملک کند. از طرفی ممکن است بدهکاران بزرگ از این روش استفاده کنند و بخش ارزشمند وثایق خود را از توثیق خارج کنند.

بند (۱۵) - تعیین نوع ضمانت مالی و تسهیلات بانکی

بند (۲۰-۳) - بانک‌ها هنگام اعطای تسهیلات به مشتریان خود فارغ از شخصیت شرکاء به توجیه‌پذیری طرح و

بند (۱۰۵) - بار مالی دارد و محل آن دقیقاً روشن نبوده و در ضمن ردیف آن نامعلوم است. معافیت مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) و بهزیستی از هزینه صدور پروانه و عوارض شهرداری و هزینه‌های انشعاب آب، برق، گاز و مغایر اصل (۵۳) و (۷۵) قانون اساسی است.

بند (۹۱) - بودجه ای نیست. بار مالی دارد و محل تامین نامشخص است و مغایر اصل (۵۳) و (۷۵) قانون اساسی است. (کارگاه‌های کشاورزی و نظام صنفی مشمول قانون حداکثر ۵ نفر شاغل در کارگاه شوند)

بند (۹۳) - اجرای این بند به اعتباری معادل حداقل ۱۵۲۰ میلیارد ریال نیاز دارد در صورتی که اعتبار پیش‌بینی شده در ردیف ذی‌ربط ۱۰۰۰ میلیارد ریال است.

بند (۷۴) - اصولاً در تمام نظام مالیاتی یکی از ضمانت‌های اجرایی برای وصول به موقع مالیات وضع جرایم است، تصویب این بند و بخشودگی کلی برای بعضی از مؤدیان ضمن تضعیف ضمانت اجرایی قانون، عدم پرداخت مالیات به موقع مؤدیان را ترویج می‌کند که به نحوی ضد فرهنگ مالیاتی خواهد بود و کسانی که مالیات خود را پرداخت نکرده‌اند را بیشتر منتفع ساخته و مورد تشویق قرار می‌دهد.

بند (۷۵) - اگر چه این بند برای واحدهای تولیدی است و سازمان نیز برای واحد تولیدی مساعدت خود را با وضعیت هر یک از مؤدیان در نظر می‌گیرد اما بالا بردن سقف بدهی مالیاتی برای ممنوع‌الخروج کردن به نوعی تضعیف اجرای ضمانت‌های قانون را دربردارد.

بند (۱۱۳) - بار مالی دارد و محل تامین اعتبار نامشخص است. (افزایش رزمندگان با ۶ ماه خدمت داوطلبانه و خانواده آنها به جامعه هدف ایثارگران)

بند (۱۳۵) - خلاف اصل (۱۲۶) قانون اساسی است که مسؤولیت برنامه و بودجه با رئیس‌جمهور است و بخشی از این اختیار در این بند الحاقی به رئیس قوه قضائیه داده شده است.

احتساب درآمدهای حاصل از فروش اوراق مشارکت برای طرح‌های غیرانتفاعی

انتشار اوراق مشارکت برای جلب مشارکت مردم در طرح‌های انتفاعی دولت صورت می‌پذیرد. بدیهی است که مردم در طرح‌هایی مشارکت می‌کنند که از انتفاعی بودن آن اطمینان حاصل کنند. مجلس از سهم‌الشرکه مردم تلقی منابع دولتی نموده و منابع محتمل حاصل از فروش اوراق مشارکت را به صورت مشاع به طرح‌های کوچک و بزرگ اختصاص داده است به طوری که فهرستی طولانی از این طرح‌ها را احصاء کرده است که تعداد زیادی از این طرح‌ها کلاً غیرانتفاعی است و به استناد قانون انتشار اوراق مشارکت این‌گونه طرح‌ها در شمول این مقررات قرار نمی‌گیرد.

تغییرات در ارقام بودجه‌ای

با وجود آنکه لایحه بودجه سال جاری در شرایطی ویژه و در موقعیتی که کشور با محدودیت‌های بیشتری مواجه بود با حساسیت بیشتری نسبت به سال‌های گذشته تنظیم شد، اما لیکن تغییرات اعمال شده در لایحه بودجه ۱۳۹۲ توسط مجلس شورای اسلامی نشان می‌دهد که در تصمیمات مزبور هیچ‌یک از بررسی‌ها و دغدغه‌های کارشناسی دولت مورد توجه قرار نگرفته است و مجلس خود اقدام به تنظیم جداول اعتبارات دستگاه‌ها کرده و بر پایه‌ای که منطبق آن برای دولت مشخص نیست، اقدام به افزایش اعتبارات دستگاه‌ها کرده است. کل تغییرات اعمال شده در اعتبارات لایحه بودجه به شرح جدول شماره یک زیر است.

جدول یک - تغییرات تعداد ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۲

در جریان بررسی در مجلس شورای اسلامی

شرح	لایحه	تغییر	جدید	جمع کل تغییرات	درصد تغییرات
هزینه‌های	۶۷۹	۴۵۲	۱۰۹	۵۶۱	۸۳
هزینه از محل درآمد اختصاصی	۴۰۶	۱۴	۷	۲۱	۵
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۸۱۶	۲۲۲	۱۱۴	۳۳۶	۱۲
افزایش طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای از محل فروش اوراق مشارکت	۰	۴۰۲	۰	۴۰۲	۱۰۰،۰
تملك دارایی‌های مالی	۳۱	۱	۳	۴	۱۳
متفرقه	۲۶۸	۳۳	۶۱	۹۴	۳۵

ایجاد توقع برای اقشار مختلف جامعه

برخی تغییرات به‌عمل آمده در احکام توسط مجلس شورای اسلامی حاکی از تحمیل بار مالی جدید علاوه بر ارقام پیش‌بینی شده در بودجه بوده و در مغایرت با اصل (۷۵) قانون اساسی است زیرا منابع مالی مطمئن برای هزینه‌های این احکام در بودجه پیش‌بینی شده است. نکته قابل ذکر این که مجلس عمده این احکام را برای اقشار ایتارگران، خانواده‌های معظم شهدا، جانبازان و خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی و سازمان بهزیستی، بازنشستگان و... پیش‌بینی کرده است. از این رو عدم تحقق منابع لازم برای اجرا می‌تواند منجر به نارضایتی اقشار فوق شود.

مجلس، بودجه تمامی دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی (اجرای برنامه‌های آموزشی، بهداشت و درمان و مراکز تحقیقاتی وابسته) را به‌طور متوسط معادل ۴/۲ درصد نسبت به لایحه ۱۳۹۲ رشد داده است که با توجه به حساسیت بیشتر دانشگاه‌های علوم پزشکی به‌خصوص در بخش بهداشت و درمان، رشد اعتباری این مراکز معادل یک‌سوم دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی غیرپزشکی است و منطق آن نیز برای دولت مشخص نیست.

ردیف‌های اعتباری مجلس شورای اسلامی به میزان قابل توجهی افزایش یافته است. لازم به ذکر است این میزان از افزایش، منطق بودجه‌نویسی و بررسی‌های کارشناسی را تا حد زیادی مورد سوال قرار می‌دهد.

برخی ردیف‌های اعتباری ستاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به میزان قابل توجه و بدون دلایل توجیهی مشخص کارشناسی، افزایش یافته است. به عنوان مثال در سنوات گذشته بخشی از اعتبار یارانه غذای دانشجویان در صندوق رفاه دانشجویان، بخشی دیگر در ردیف متفرقه «ایفای تعهدات خاص» و بخشی دیگر نیز در ردیف بودجه دانشگاه مربوطه درج می‌گردید. به‌منظور ایجاد یکپارچگی و نظارت بهتر، این اعتبارات در برنامه یارانه غذای دانشجویان و در دانشگاه‌های مربوطه تجمیع گردید. با این وجود مجلس، بدون هماهنگی و سؤال در این خصوص، ۷۰۰

میلیارد ریال اعتبارات این صندوق را افزایش داده است.

اعتبار «وزارت دادگستری - ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز» نسبت به لایحه ۱۳۹۲ معادل ۲۰۰ درصد رشد نشان می‌دهد. (۳ برابر مصوب ۱۳۹۱)

اعتبار «وزارت آموزش و پرورش - سازمان مدارس غیر دولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی» نسبت به لایحه ۱۳۹۲ معادل ۸۱ درصد رشد نشان می‌دهد.

اعتبار «دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش» نسبت به لایحه ۱۳۹۲ معادل ۶۶ درصد رشد نشان می‌دهد.

اگرچه دولت و مجلس باید همواره تلاش کنند برای شفافیت بودجه تعداد ردیف‌های متفرقه را کاهش دهند تا انضباط بیشتری در هزینه‌ها حاکم شود، اما مجلس اقدام به افزایش ۶۱ ردیف جدید متفرقه با اعتباری بالغ بر ۱۹،۰۱۶ میلیارد ریال ایجاد کرده است. همچنین اعتبار ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه دولت نیز توسط مجلس به دلایل نامعلوم افزایش یافته که این افزایش به میزان ۶،۱۸۳ میلیارد ریال در اعتبارات هزینه‌ای و ۲،۱۷۳ میلیارد ریال در اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بوده، که منطق آن چندان قابل ارزیابی نیست.

ایجاد ۱۱۴ طرح جدید با اعتباری معادل ۲۲،۸۰۶ میلیارد ریال توسط مجلس (لازم به ذکر است دولت به منظور اتمام پروژه‌های نیمه‌تمام در سال جاری فقط ۸ طرح جدید به قانون بودجه سال ۱۳۹۱ افزوده است) همچنین افزایش اعتبار ۶۲۴ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیوست یک (بودجه) به میزان ۳۸،۴۷۲ میلیارد ریال می‌باشد.

آنچه تقدیم شد بخشی از تغییرات اعمال شده توسط مجلس شورای اسلامی در لایحه بودجه کل کشور است که می‌توان ادعا نمود همین میزان از تغییرات تمام ارکان بودجه را دستخوش تغییرات اساسی نموده و اجرای آن را غیرممکن کرده است. اکنون در این شرایط حساس و در سال حماسه اقتصادی چاره‌ای نیست جز آنکه به لطف الهی و عنایت آن بزرگواران امیدوار بود تا در این راستا اداره امور اجرایی کشور توسط این دولت و دولت آینده بدون آسیب و خلل میسر و ممکن شد.

جایگاه قانون برنامه پنجم توسعه در لایحه بودجه ۹۲

آتوسا اسکندری

رئیس گروه امور تلفیق و هماهنگی برنامه و بودجه

اشاره: ارتباط بین برنامه‌های توسعه و قوانین بودجه سنواتی موضوعی است که سال‌های متمادی مورد توجه برنامه‌ریزان کشور قرار گرفته است. به این شکل که آنها بودجه را به عنوان برشی یکساله از برنامه‌های توسعه به حساب آورده و معتقدند که سیاست‌های دولت در تدوین لوایح بودجه سنواتی باید در راستای اهداف برنامه‌های توسعه شکل بگیرد. بر همین اساس قوانین بودجه سنواتی به عنوان ابزاری برای اجرای احکام برنامه به حساب آمده و این توقع وجود دارد که طی سال‌های برنامه دولت باید در بودجه‌های سالانه موارد لازم برای تحقق اهداف برنامه را پیش‌بینی کند.

گزارش

هدف تمرکززدایی و در راستای ماده ۱۷۹ قانون برنامه پنجم توسعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ از اعتبارات ملی به استانی انتقال یافته بودند، طی مصوبات مجلس شورای اسلامی، مجدداً به اعتبارات ملی باز گردانده شدند.

با این مقدمه، گزارش پیش‌رو به‌منظور بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ از حیث تطابق با احکام و اهداف قانون برنامه پنجم توسعه تهیه شده است. این گزارش تعدادی از احکام لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ که در راستای اجرای برخی احکام قانون برنامه پنجم توسعه تدوین شده و نیز در بخش اعتبارات، ردیف‌هایی که به‌منظور تحقق اهداف قانون برنامه پنجم توسعه از سال ۱۳۹۲ به لایحه افزوده شده است، را مورد بررسی قرار داده است.

شده است. هرچند که مطابق ماده «۲۲۵» قانون برنامه پنجم توسعه، دولت موظف شده بار مالی تمام قوانین و مقررات از جمله احکام قانون برنامه پنجم که مستلزم استفاده از منابع عمومی است را در لوایح بودجه سنواتی در حدود درآمدهای وصولی پیش‌بینی و اجراء کند.

لازم به ذکر است که از احکام مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ که در راستای تحقق اهداف قانون برنامه پنجم توسعه تدوین شده است، به جزء مواد (۳۴)، (۴۷) و (۴۹) همگی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. در ارتباط با ردیف‌هایی که در سال ۱۳۹۲ به منظور تحقق اهداف بودجه تدوین شده است نیز همگی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و تنها، اعتبارات مربوط به تخریب و بازسازی مدارس غیراستاندارد و مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام و طرح‌های هادی روستایی که با

محدودیت منابع و عدم دسترسی به منابع جدید در کشور چالشی است که بر سر راه بودجه‌ریزان قرار داشته و این شائبه را پدید می‌آورد که بودجه‌های تدوین شده توسط دولت در راستای احکام برنامه تنظیم نمی‌شود. با بررسی اجمالی احکام برنامه پنجم می‌توان به این واقعیت بدیهی پی برد که تکالیف و وظایف متعددی که در قالب قانون برنامه برای دولت در نظر گرفته می‌شود، موضوع محدودیت منابع و این واقعیت که دولت تکالیف و وظایف ثابتی نیز دارد که باید در قالب بودجه سنواتی آنها را به اجرا درآورد، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که اجرای احکام متعددی از برنامه پنجم توسعه مستلزم درج اعتبار یا توجه دولت به هنگام تنظیم لوایح بودجه سنواتی است. همچنین در تعدادی از احکام تکالیفی برای دولت مبنی بر حمایت‌های مالی به منظور اجرای این قانون وضع

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
الف- احکام و تبصره‌های ذیل ماده واحده لایحه بودجه	
<p>بند(و) ماده(۲۲۴) : کلیه اعتبارات هزینه‌های و تملک دارائی‌های سرمای‌های و مالی و کمکها و سایر اعتبارات و ردیف‌های مندرج در جداول قوانین بودجه سنواتی به شرح عناوین و ارقام جداول مذکور فقط در حدود وصولی درآمدها و سایر منابع عمومی به شرح عناوین و ارقام مندرج در جداول مربوط قوانین یاد شده بر اساس مفاد موافقتنامه‌های متبادله دستگاه با معاونت و در حدود ابلاغ و تخصیص اعتبار از سوی معاونت، قابل تعهد، پرداخت و هزینه است.</p>	<p>۲- این قانون با الزام به رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی قابل اجرا می‌باشد و وصول منابع و تعهد و پرداخت از محل مصارف این قانون (در حدود وصولی منابع) صرفاً با رعایت مفاد بند(و) ماده(۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران امکانپذیر می‌باشد.</p>
<p>ماده (۲۲۹) : وزارت نفت موظف است نسبت به تولید صیانتی میدان‌های نفتی و گازی در طی سال‌های برنامه به توالی با حداقل ده درصد (۱۰ درصد)، بیست درصد (۲۰ درصد)، پنجاه درصد (۵۰ درصد)، هفتاد و پنج درصد (۷۵ درصد) و صد درصد (۱۰۰ درصد) از میادین اقدام نماید. به این منظور سالانه ده درصد (۱۰ درصد) از ارزش نفت خام و میعانات و مایعات گازی تولیدی پس از واریز به خزانه برای عملیات زیر به شرکت‌های تابعه وزارت نفت تخصیص می‌یابد:</p> <p>الف- برداشت صیانتی از مخازن نفتی موجود با تزریق گاز، آب و سایر روشها به نحوی که در طول برنامه پنجم، متوسط تولید نفت خام مخازن مذکور، حداقل معادل متوسط برداشت در سال ۱۳۸۸ باشد.</p> <p>ب- افزایش تولید گاز طبیعی به خصوص با اجرای فازهای برنامه‌ریزی شده میدان گازی پارس جنوبی و سایر میادین مشترک گازی و جمع آوری گازهای در حال سوختن میادین در حال بهره برداری، به نحوی که علاوه بر تأمین گاز کافی برای تزریق به میادین نفتی، مصارف داخلی کشور و صادرات تعهد شده، تضمین شود.</p>	<p>۱-۳- در راستای اعمال حق مالکیت و حاکمیت بر منابع نفت و گاز کشور و نیز به منظور اجرای احکام قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵، رابطه مالی و نحوه تسویه حساب بین دولت (خزانه‌داری کل کشور) و وزارت نفت از طریق شرکت ملی نفت ایران بابت کلیه مصارف سرمای‌های و هزینه‌های شرکت یاد شده و شرکت‌های تابعه از جمله بازپرداخت تسهیلات بیع متقابل، بازپرداخت تسهیلات، تولید، حفظ سطح تولید و برداشت صیانتی و افزایش تولید نفت و گاز طبیعی، سرمایه‌گذاری و نیز هزینه صادرات با احتساب هزینه‌های حمل و بیمه (سیف)، به میزان چهارده و نیم درصد (۱۴/۵ درصد) (شامل ده درصد (۱۰ درصد) منظور در ماده (۲۲۹) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران) از ارزش نفت (نفت خام و میعانات گازی) صادراتی و مبالغ واریزی بابت خوراک پالایشگاه‌های داخلی و میعانات گازی تحویلی به مجتمع‌های پتروشیمی و سایر شرکتها بر اساس قیمت فرآورده‌های نفتی در نیمه اول سال ۱۳۸۹ به‌عنوان سهم آن شرکت به‌منظور مصارف سرمای‌های و باز پرداخت قراردادهای بیع متقابل شرکت پس از کسر هزینه‌ها، معاف از مالیات و تقسیم سود سهام تعیین می‌شود. وزارت نفت از طریق شرکت ملی نفت ایران مکلف است معادل هشتاد و پنج و نیم درصد (۸۵/۵ درصد) بقیه ارزش مواد مذکور را به حساب بستانکار دولت (خزانه‌داری کل کشور) منظور و به شرح مقررات این بند با دولت (خزانه‌داری کل کشور) تسویه حساب نماید. وزارت نفت از طریق شرکت ملی نفت ایران می‌تواند از محل سهم خود، قراردادهای لازم را با شرکت‌های عملیاتی تولید نفت و گاز بر اساس قیمت تمام شده و در چهارچوب بودجه عملیاتی منعقد نماید.</p> <p>مفاد این بند جایگزین مفاد تبصره (۳۸) دائمی لایحه قانونی بودجه سال ۱۳۵۸ کل کشور مصوب ۱۳۵۸/۵/۲۷ شورای انقلاب اسلامی می‌شود.</p> <p>قیمت نفت صادراتی از مبادی اولیه، قیمت معاملاتی یک بشکه نفت صادراتی از مبادی اولیه در هر محموله و قیمت نفت عرضه شده در بورس متوسط قیمت نفت صادراتی در یک ماه شمسی از مبادی اولیه و همچنین برای نفت تحویلی به پالایشگاه‌های داخلی و مجتمع‌های پتروشیمی اعم از دولتی و خصوصی نود و پنج درصد (۹۵ درصد) متوسط بهای محموله‌های صادراتی نفت مشابه در هر ماه شمسی است.</p> <p>وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت ملی نفت ایران عملکرد مالی ماهانه این جزء را حداکثر تا پایان ماه بعد، پس از تأیید سازمان حسابرسی و تصویب کارگروهی مرکب از معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و وزیران امور اقتصادی و دارایی و نفت تسویه و همچنین تسویه‌نهایی فیزیکی و مالی باید براساس گزارش حسابرسی تا پایان تیرماه سال بعد انجام شود.</p>
<p>بند «الف» ماده (۸۵) - عواید حاصل از صادرات نفت اعم از (نفت خام و میعانات گازی) به‌صورت نقدی و تهاتری و درآمد دولت از صادرات فرآورده‌های نفتی و خالص صادرات گاز در سال ۸۹ و سال‌های بعد پس از کسر مصارف ارزی پیش‌بینی شده در جداول قانون بودجه کل کشور و پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی به حساب ذخیره ارزی واریز می‌شود.</p>	<p>۲-۳- وزارت نفت از طریق شرکت ملی نفت ایران مکلف است کلیه دریافت‌های حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی اعم از صادرات سال جاری و سال‌های قبل را به هر صورت، پس از کسر بازپرداخت‌های بیع متقابل به عنوان علی‌الحساب پرداخت‌های موضوع این بند بلافاصله از طریق حساب‌های مورد نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به حساب‌های مربوط در خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است سهم وزارت نفت از طریق شرکت ملی نفت ایران را به حساب‌های آن شرکت مورد تأیید خزانه‌داری کل کشور در داخل و مورد تأیید آن بانک در خارج از کشور برای پرداخت به پیمانکاران و سازندگان و عرضه‌کنندگان مواد و تجهیزات مربوط طرف قرارداد و هزینه‌های جاری ارزی شرکت واریز نماید. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از وجوه حاصله هر ماهه با اعلام خزانه‌داری کل کشور، چهارده و نیم درصد (۱۴/۵ درصد) سهم وزارت نفت از طریق شرکت ملی نفت ایران (با احتساب بازپرداخت‌های بیع متقابل) و حداقل به میزان مبالغ مندرج در درآمد عمومی دولت موضوع ردیف‌های ۲۱۰۱۰۹ و ۲۱۰۱۰۱ مندرج در جدول شماره (۵) این قانون با فروش مبالغ ارزی به نرخ ارز مصوب کارگروه موضوع این بند با عضویت رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سهم صندوق توسعه ملی از مابقی را به حساب‌های مربوط واریز نماید.</p> <p>تبصره ۱- سهم وزارت نفت از طریق شرکت ملی نفت ایران از محل منابع موضوع اجزاء (۱-۳) و (۶-۳) این بند فقط جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز قابل هزینه است.</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
<p>جزء (۱) بند (ح) ماده (۸۴) - حداقل معادل بیست درصد (۲۰ درصد) از منابع حاصل از صادرات نفت (نفت خام، و میعانات گازی، گاز و فرآورده‌های نفتی) در سال‌های برنامه و تعیین مبلغ آن در قوانین بودجه سنواتی</p>	<p>تبصره ۲- در راستای اجرای قسمت اخیر جزء (۱) بند (ح) ماده (۸۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است بیست و شش درصد (۲۶ درصد) صادرات گاز طبیعی پس از کسر ارزش گاز خام طبیعی وارداتی را به حساب صندوق توسعه ملی واریز نماید. مبلغ واریزی از ماه یازدهم سال، محاسبه و تسویه می‌شود.</p>
<p>بند «ب» ماده (۸۳) : به شرکت‌های دولتی و شهرداریها اجازه داده می‌شود در راستای تأمین منابع ارزی طرح‌های سرمایه‌گذاری خود، پس از تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی، اقدام به انتشار اوراق مشارکت و انواع صکوک اسلامی نمایند. تضمین اصل و سود این اوراق با شرکتها و شهرداری‌های مذکور است.</p>	<p>۱۰-۳- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود برای تأمین مصارف سرمایه‌های از طریق شرکت‌های تابعه، منوط به تعهد و بازپرداخت اصل و سود اوراق مشارکت ارزی و یا صکوک نفتی از محل منابع داخلی شرکت‌های یاد شده، با تشخیص و مسئولیت وزیر و مدیرعامل شرکت مربوط با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان بورس و اوراق بهادار) و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت قوانین و مقررات در سقف ده میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار اوراق مذکور را به فروش برساند.</p>
<p>بند «ط» ماده (۸۴) - مصارف صندوق: ۱- اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی برای تولید و توسعه سرمایه‌گذاری‌های دارای توجیه فنی، مالی و اقتصادی ۲- اعطای تسهیلات صادرات خدمات فنی و مهندسی به شرکت‌های خصوصی و تعاونی ایرانی که در مناقصه‌های خارجی برنده می‌شوند از طریق منابع خود یا تسهیلات سندیکایی</p>	<p>۵- ماده (۸۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران موضوع صندوق توسعه ملی در سال ۱۳۹۲ با اصلاحات زیر اجراء می‌شود: ۱- ۵- ده درصد (۱۰ درصد) از منابع صندوق جهت پرداخت تسهیلات به بخش‌های غیردولتی به طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و اهلیت متقاضی به صورت پرداخت و بازپرداخت ریالی در زمینه‌های آب، پساب و کشاورزی قابل تخصیص است. ۲- ۵- پانزده درصد (۱۵ درصد) از منابع صندوق به صورت ریالی (ده درصد (۱۰ درصد) بخش صنعت و معدن و پنج درصد (۵ درصد بخش مسکن) برای بخش‌های غیردولتی قابل تخصیص است. ۳- ۵- ده درصد (۱۰ درصد) از منابع صندوق به صورت ریالی برای بخش‌های حمل و نقل، ارتباطات و فناوری اطلاعات، گردشگری، محیط زیست، دفاع و خدمات قابل تخصیص است.</p>
<p>۴- ۵- ده درصد (۱۰ درصد) از منابع صندوق به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی یا تعاونی برای طرح‌های توسعه‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک با تضمین وزارت نفت بدون انتقال مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و تولیدی قابل تخصیص است.</p>	<p>۴- ۵- ده درصد (۱۰ درصد) از منابع صندوق به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی یا تعاونی برای طرح‌های توسعه‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک با تضمین وزارت نفت بدون انتقال مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و تولیدی قابل تخصیص است.</p>
<p>بندهای «ج» و «د» ماده (۲۲۰) : ج - واگذاری حق بهره‌برداری طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های قابل واگذاری و نیز اموال منقول و غیرمنقول و حقوق مالی مازاد بر نیاز دولت و دستگاه‌های اجرائی د - واگذاری مالکیت و یا بهره‌برداری طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های قابل واگذاری و نیز اموال منقول و غیرمنقول و حقوق مالی مازاد بر نیاز دولت و دستگاه‌های اجرائی</p>	<p>۷- ۱۳- دولت و دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ مجازند با رعایت اصول ذی‌ربط قانون اساسی و قوانین و مقررات مربوطه اموال منقول و غیرمنقول مازاد وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی خود را به فروش برسانند و وجوه حاصل را به درآمد عمومی کشور نزد خزانه‌داری کل کشور و یا خزانه معین استان حسب مورد موضوع اجراء ردیف ۲۱۰۲۰۰ جدول شماره (۵) این قانون واریز نمایند.</p>
<p>تبصره ۱- ماده (۲۲۰) : درآمد دولت ناشی از اجرای احکام این ماده پس از واریز به خزانه‌داری کل و از محل ردیف خاصی که برای این منظور در قانون بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود و نیز اعتبار ردیف‌های مربوط به طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های در قالب تسهیلات و وجوه اداره‌شده شامل یارانه، سود و کارمزد و یا تسهیلات و کمک و سایر روش‌های تأمین مالی مورد تصویب شورای اقتصاد به طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های و یا تبدیل به احسن نمودن اموال منقول و غیرمنقول در قالب موافقتنامه متبادله با معاونت قابل اختصاص است.</p>	<p>صد در صد (۱۰۰ درصد) وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوطه که ذیل ردیف ۵۳۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون پیش‌بینی شده است، با تصویب دولت در اختیار دستگاه اجرایی ذی‌ربط حسب مورد ملی یا استانی قرار می‌گیرد تا حداقل نود درصد (۹۰ درصد) آن را صرف بازپرداخت اصل و سود اوراق مشارکت سال‌های قبل و تعهدات ارزی و ریالی فاینانس، اجرا و ایفای تعهدات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های نیمه‌تمام مصوب، تجمیع ساختمان‌های اداری، تعمیر و تجهیز و تبدیل به احسن اموال مذکور با اولویت کاربری قبلی، یا بازخرید نیروی انسانی و پاداش پایان خدمت کارکنان نمایند. تا ده درصد (۱۰ درصد) باقی‌مانده صرف پرداخت کمک به تعاونی‌های مسکن، مصرف و اعتبار کارکنان و صندوق بازنشستگی مربوط به دستگاه می‌شود.</p>
<p>بند «الف» و «ب» ماده (۲۲۰) : به دولت اجازه داده می‌شود حسب مورد در چهارچوب شرایط و انواع قراردادهای واگذاری مصوب شورای اقتصاد در خصوص طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های اقدامات زیر را به عمل آورد: الف - واگذاری طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های جدید و نیمه‌تمام و تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری در قالب قراردادها و شرایط مورد تصویب شورای اقتصاد با تعیین نحوه تأمین مالی دوره ساخت (فاینانس)، پرداخت هزینه‌های بهره‌برداری یا خرید خدمات در مدت قرارداد، با رعایت استانداردهای اجرای کیفیت خدمات و نهایتاً واگذاری طرح پس از دوره قرارداد به بخش غیردولتی ب - واگذاری طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های نیمه تمام و تکمیل‌شده که خدمات آنها قابل عرضه توسط بخش غیردولتی است به صورت نقد و اقساط به بخش غیردولتی</p>	<p>۸- ۱۳- به دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ اجازه داده می‌شود با تصویب دولت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های نیمه‌تمام، تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری ملی و استانی و از محل منابع داخلی از جمله طرح‌های فصل‌های حمل و نقل، توسعه علوم و فناوری و فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی، گردشگری، خدماتی و عمرانی، ورزشی، آموزش و بهداشت و درمان به استثنای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های نیمه‌تمام شرکت‌های دولتی مشمول واگذاری را به شرط حفظ موضوع و کاربری این طرح‌ها به صورت نقد و اقساط تا مبلغ یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به متقاضیان بخش‌های خصوصی و تعاونی واگذار نماید.</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
<p>تبصره ۱- ماده (۲۲۰): درآمد دولت ناشی از اجرای احکام این ماده پس از واریز به خزانه‌داری کل و از محل ردیف خاصی که برای این منظور در قانون بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود و نیز اعتبار ردیف‌های مربوط به طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های در قالب تسهیلات و وجوه اداره‌شده شامل یارانه، سود و کارمزد و یا تسهیلات و کمک و سایر روش‌های تأمین مالی مورد تصویب شورای اقتصاد به طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های و یا تبدیل به احسن نمودن اموال منقول و غیرمنقول در قالب موافقتنامه متبادله با معاونت قابل اختصاص است.</p>	<p>وجوه حاصل از واگذاری‌ها به خزانه‌داری کل کشور و خزانه معین استان حسب مورد واریز می‌شود و با تصویب دولت معادل صددرصد (۱۰۰ درصد) آن در اختیار دستگاه اجرایی قرار می‌گیرد تا برای تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های موضوع این قانون یا برای پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده یا تسهیلات تکلیفی یا یارانه سود و کارمزد تسهیلات به خریداران طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های، پیمانکاران، مشاوران و سازندگان و یا بازپرداخت اصل و سود اوراق مشارکت فروش رفته در سال‌های قبل هزینه نماید.</p>
<p>بند «ص» ماده (۲۲۴): به دستگاه‌های اجرائی کشور اجازه داده می‌شود اعتبارات کمک‌های فنی و اعتباری و همچنین اعتباراتی که در پیوست قوانین بودجه سنواتی به منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت بخش‌های خصوصی و تعاونی پیش‌بینی شده است را در قالب وجوه اداره شده و بر اساس قراردادهای منعقد شده در اختیار بانکها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه و صندوق‌های توسعه‌های دارای مجوز از بانک مرکزی برای پرداخت کمک، تسهیلات تلفیقی و یا یارانه سود و کارمزد تسهیلات قرار دهند. این اعتبارات پس از پرداخت توسط دستگاه اجرائی واگذارنده اعتبار به هزینه قطعی منظور می‌شود. آئین‌نامه اجرائی این بند به پیشنهاد معاونت و با همکاری بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>	<p>۱۶- به دولت اجازه داده می‌شود، واحدهای خدماتی، ورزشی، فرهنگی، آموزشی، رفاهی و درمانی و مانند آن را از طریق برگزاری مزایده به اشخاص حقوقی صاحب صلاحیت بخش غیردولتی واگذار نماید. نظارت بر کاربری و استانداردهای بهره‌برداری و خدمات‌رسانی این مؤسسات و همچنین رعایت حقوق مصرف‌کننده بعنوان بخشی از قرار داد فیما بین بعهده دستگاه اجرایی مربوطه است. معادل وجوه حاصل از این بند پس از واریز به حساب درآمدهای عمومی دولت موضوع اجزاء ردیف ۲۱۰۲۰۰ جدول شماره (۵) این قانون با تصویب دولت از محل اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوطه که ذیل ردیف ۵۳۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون به دستگاه ذی‌ربط و براساس سازوکار بند «ص» ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به طرح‌ها و پروژه‌هایی که به روش بند (۹۰) این قانون اجرا می‌شوند، اختصاص می‌یابد.</p>
	<p>آیین‌نامه اجرایی این بند شامل نحوه واگذاری، تعیین و واریز وجوه اجاره بها به درآمدهای عمومی دولت، نحوه تعیین صلاحیت شرکت‌ها و ارائه خدمات به مصرف‌کنندگان بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.</p>
<p>جزء (۱) بند «ل» ماده (۲۲۴): اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های مندرج در قوانین بودجه سنواتی حداکثر ده درصد (۱۰ درصد) از محل کاهش اعتبارات سایر طرح‌های مندرج در قوانین مذکور با تأیید معاونت و در قالب سقف اعتبار کل طرح قابل افزایش است و عوامل اجرائی طرح‌های مذکور با رعایت ماده (۲۲) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ انتخاب می‌شوند.</p>	<p>۲۰- به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور اجازه داده می‌شود به منظور تأمین پیش‌پرداخت ریالی طرح‌هایی که از منابع تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) استفاده می‌کنند، نسبت به جابه‌جایی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌های اقدام نماید.</p>
<p>بند «الف» ماده (۸۲): استفاده دستگاه‌های اجرائی از تسهیلات مالی خارجی در طول برنامه در قالب قوانین بودجه سنواتی مجاز است. سهمیه‌های باقیمانده تسهیلات مصوب بیع متقابل و تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) مربوط به برنامه‌های سوم و چهارم (با رعایت ضوابط اسلامی از جمله تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام) در طول برنامه پنجم نیز به قوت خود باقی است.</p>	<p>۲۱- استفاده دستگاه‌های اجرایی از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) در سال ۱۳۹۲ علاوه بر باقی‌مانده سهمیه سال‌های قبل معادل سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار تعیین می‌گردد تا توسط شورای اقتصاد براساس مفاد ماده (۸۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی اختصاص یابد.</p>
<p>بند «ب» ماده (۸۳): به شرکت‌های دولتی و شهرداریها اجازه داده می‌شود در راستای تأمین منابع ارزی طرح‌های سرمایه‌گذاری خود، پس از تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی، اقدام به انتشار اوراق مشارکت و انواع صکوک اسلامی نمایند. تضمین اصل و سود این اوراق با شرکتها و شهرداری‌های مذکور است.</p>	<p>۲۴- به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی اجازه داده می‌شود تا سقف یکصد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای اجرای طرح‌های انتفاعی دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود اوراق مشارکت ریالی با تضمین خود منتشر نمایند. اوراق مشارکت فروش نرفته هر طرح، قابل واگذاری به پیمانکاران، مشاوران و تأمین‌کنندگان تجهیزات همان طرح در سقف مطالبات معوق طرح با تأیید ذیحساب و رییس دستگاه اجرایی ذیربط می‌باشد. اوراق واگذار شده قابل بازخرید قبل از سررسید توسط بانک عامل نیست.</p> <p>بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است به محض فروش اوراق مشارکت و صکوک (ارزی و ریالی) از سوی دستگاه‌های اجرایی و شهرداری‌ها، گزارش آن را به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) اعلام نماید.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی نحوه واگذاری، بازخرید و بازپرداخت اصل و سود اوراق مشارکت موضوع این بند با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
<p>بند «ب» ماده (۸۳): به شرکت‌های دولتی و شهرداریها اجازه داده می‌شود در راستای تأمین منابع ارزی طرح‌های سرمایه‌گذاری خود، پس از تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی، اقدام به انتشار اوراق مشارکت و انواع صکوک اسلامی نمایند. تضمین اصل و سود این اوراق با شرکتها و شهرداری‌های مذکور است.</p>	<p>۲۷- به شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته به آنها اجازه داده می‌شود به طور مشترک یا انفرادی با مجوز بانک مرکزی و تأیید وزارت کشور تا سقف شصت هزار میلیارد (۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مشارکت با تضمین خود با بازپرداخت اصل و سود آن توسط شهرداریها منتشر نمایند.</p>
<p>بند «ب» ماده (۹۷): ترویج استفاده از ابزارهای تأمین مالی اسلامی جدید نظیر صکوک جهت کمک به تأمین مالی اسلامی بانک‌های کشور</p>	<p>۳۰- دولت مجاز است اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید را با سررسید یک تا سه سال به صورت بی نام و با نام، صادر کرده و به منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرح‌های تملک دارائی‌های سرمایه‌های مطابق ماده (۲۰) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ اسناد مزبور را به قیمت اسمی تا سقف شصت هزار میلیارد (۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به طلبکاران غیر دولتی واگذار نماید. اسناد مزبور از پرداخت هر گونه مالیات معاف بوده و به عنوان ابزار مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار - مصوب ۱۳۸۴ محسوب شده و با امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی صادر می‌شوند.</p> <p>تبصره ۱- دولت به منظور تأمین اعتبار اسناد مزبور در زمان سررسید، ردیف خاصی را در لایحه بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.</p> <p>تبصره ۲- اسناد خزانه اسلامی از قابلیت داد و ستد در بازار ثانویه برخوردار بوده و سازمان بورس و اوراق بهادار باید ترتیبات انجام معامله ثانویه آنها را در بازار بورس یا فرابورس فراهم کند.</p>
	<p>تبصره ۳- تعیین بانک‌های عامل برای توزیع و بازپرداخت اسناد خزانه پس از سررسید توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی صورت می‌پذیرد.</p>
	<p>تبصره ۴- آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه از زمان تصویب این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>
<p>بند «ب» ماده (۹۷): ترویج استفاده از ابزارهای تأمین مالی اسلامی جدید نظیر صکوک جهت کمک به تأمین مالی اسلامی بانک‌های کشور</p>	<p>۳۴- به دولت اجازه داده می‌شود بدهی‌های غیرجاری واحدهای تولیدی به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور مالیاتی کشور و سازمان تأمین اجتماعی را به روش مصالحه با طرفین تسویه نماید.</p> <p>به دولت اجازه داده می‌شود از طریق یکی از شرکت‌های دولتی، اوراق مالی اسلامی منتشر و از محل منابع مالی تجهیز شده صرفاً بدهی‌های غیرجاری واحدهای تولیدی به نهادهای فوق‌الذکر را به طریق مصالحه تسویه نماید. با انتقال مطالبات به شرکت دولتی، دولت جانشین و قائم‌مقام قانونی نهادهای مورد اشاره خواهد بود و حائز اختیارات قانونی برای استیفای حقوق و اصل و فرع مطالبات می‌شود.</p> <p>سازوکار اجرایی و نحوه و میزان مصالحه و روش تسویه و تضمین دولتی اوراق مالی براساس آیین‌نامه‌های خواهد بود که با همکاری معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.</p>
<p>ماده (۵۲): سقف معافیت مالیاتی موضوع مواد (۸۴) و (۸۵) قانون مالیات‌های مستقیم در طول برنامه هر ساله در بودجه سنواتی تعیین می‌شود.</p>	<p>۳۷- سقف معافیت مالیاتی موضوع ماده (۵۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران برای سال ۱۳۹۲، مبلغ هفتاد و دو میلیون (۷۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال در سال تعیین می‌شود.</p>
<p>تبصره (۲) ماده (۱۱۹): تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر شرط برخورداری از هرگونه معافیت مالیاتی است.</p>	<p>۴۰- شرط تسلیم اظهارنامه مالیاتی برای برخورداری از معافیت مالیاتی موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم و تبصره (۲) ماده (۱۱۹) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران برای صاحبان مشاغل و وسائط نقلیه، املاک و منبع ارث برای عملکرد سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ الزامی نیست.</p>
<p>تبصره (۱) ماده (۱۲۰): سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است از سال دوم اجرای برنامه به منظور تسهیل در دریافت اظهارنامه‌های مالیاتی و سایر اوراقی که مؤدیان مالیاتی مکلف به تسلیم آن می‌باشند و نیز ابلاغ اوراق مالیاتی برای تمام یا برخی از مؤدیان مذکور از فناوری‌های نوین نظیر خدمات پست الکترونیکی، امضاء الکترونیکی یا سایر روشها استفاده نماید.</p>	<p>۴۷- به سازمان امور مالیاتی اجازه داده می‌شود به منظور اجرای طرح جامع مالیاتی و استفاده از فن‌آوری اطلاعات و روش‌های مکانیزه، ترتیبات و رویه‌های اجرای متناسب با آن شامل ثبت‌نام، نحوه ارائه اظهارنامه برای تمامی فعالیت‌های شغلی مؤدی در یک یا چند محل جداگانه برای هر سال مالیاتی، ارائه اظهارنامه مشارکتی، اصلاح اظهارنامه، پرداخت مالیات، رسیدگی، مطالبه و وصول مالیات، ثبت اعتراضات مؤدیان، ابلاغ اوراق مالیاتی و تعیین ادارات امور مالیاتی ذیصلاح برای انجام موارد فوق را در چارچوب آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۱۹) قانون مالیات‌های مستقیم برای عملکرد سال ۱۳۹۱ و به بعد تعیین و اعلام نماید.</p> <p>در اجرای حکم این بند مواعد مقرر در قانون در مورد تسلیم اظهارنامه، ثبت اعتراضات، ابلاغ اوراق مالیاتی و سررسید پرداخت مالیات قابل تغییر نخواهد بود.</p> <p>انجام و ثبت رسمی هر نوع معامله اموال و املاک صرفاً پس از صدور تسویه حساب مالیاتی از طریق سازمان‌های امور مالیاتی مربوطه امکان‌پذیر است و سازمان ثبت اسناد و املاک و دفاتر ثبت اسناد موظفند قبل از ثبت رسمی و انتقال مالکیت مفاصا حساب مالیاتی به روز از انتقال‌دهندگان دریافت و ضمیمه اسناد نمایند.</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
<p>ماده (۱۲۲): مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی به‌طور جمعی یا فردی، نسبت به پرداخت مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی و همچنین مالیات‌هایی که اشخاص حقوقی به موجب مقررات قانون مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده مکلف به کسر یا وصول یا ایصال آن بوده و مربوط به دوران مدیریت آنها باشد با شخص حقوقی مسؤولیت تضامنی خواهند داشت. این مسؤولیت مانع از مراجعه ضامن‌ها به شخص حقوقی نیست.</p>	<p>۴۹- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است براساس ماده (۱۲۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران نسبت به وصول کلیه مطالبات معوقه دولتی سنوات قبل از سال ۱۳۹۰ نیز از اشخاص حقوقی مطابق مفاد ماده یاد شده اقدام نماید.</p>
<p>بند «الف» ماده (۶): وزارت مسکن و شهرسازی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و شهرداری‌ها موظفند در طراحی و اجرای طرح‌های جامع تفصیلی شهری و هادی روستایی و شهرکها و شهرهای جدیدالاحداث، اراضی مناسبی را برای احداث مسجد و خانه عالم پیش‌بینی و پس از آماده‌سازی، بدون دریافت هزینه و با حفظ مالکیت عمومی و دولتی در اختیار متقاضیان احداث مساجد قرار دهند.</p>	<p>۵۳- در سال ۱۳۹۲ دولت موظف است در طراحی و اجرای شهرهای جدید و مسکن مهر نسبت به احداث فضاهای سبز، بهداشتی، درمانی، فرهنگی، مذهبی، آموزشی و سایر زیرساخت‌های موردنیاز اقدام نماید.</p>
<p>بند «ب» ماده (۳۷): وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است اقدامات لازم برای درمان فوری و بدون قید و شرط مصدومین حوادث و سوانح رانندگی در همه واحدهای بهداشتی و درمانی دولتی و غیردولتی و همچنین در مسیر اعزام به مراکز تخصصی و مراجعات ضروری بعدی را به عمل آورد. برای تأمین بخشی از منابع لازم جهت ارائه خدمات تشخیصی و درمانی به مصدومین فوق معادل ده درصد (۱۰ درصد) از حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد از شرکت‌های بیمه تجاری اخذ و به‌طور مستقیم طی قبض جداگانه به حساب درآمدهای اختصاصی نزد خزانه‌داری کل کشور به نام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واریز می‌گردد. توزیع این منابع توسط وزارتخانه مذکور با تأیید معاونت، بر اساس عملکرد واحدهای فوق‌الذکر بر مبنای تعرفه‌های مصوب هر سه ماه یکبار صورت می‌گیرد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است هزینه کرد اعتبارات مذکور را هر شش ماه یکبار به بیمه مرکزی و معاونت گزارش نماید.</p>	<p>۶۰- شرکت‌های بیمه موظفند بدون دریافت وجه اضافی از بیمه‌گذار هشت درصد (۸ درصد) از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی را به صورت هفتگی و بیست درصد (۲۰ درصد) از سود عملیاتی موضوع ماده (۲۷) قانون شخص ثالث را مطابق جدولی که به تأیید بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌رسد، به درآمد عمومی ردیف ۱۶۰۱۱۱ جدول شماره (۵) این قانون واریز کنند. وجوه واریزی شرکت‌های بیمه موضوع این بند و همچنین وجوه واریز موضوع بند «ب» ماده (۳۷) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران توسط شرکت‌های بیمه‌های بعنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی می‌گردد. عدم اجرای این حکم تصرف غیرمجاز در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.</p> <p>تبصره- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به اعضای مجمع عمومی بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران موضوع ماده (۷) قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ افزوده می‌گردد.</p>
<p>بند «ل» ماده (۴۴): وزارت مسکن و شهرسازی موظف است تا پایان برنامه، مسکن جانبازان پنجاه درصد (۵۰ درصد) و بالاتر، جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵ درصد) تا پنجاه درصد (۵۰ درصد) را که حداقل دو سال سابقه حضور در جبهه داشته‌اند و همچنین آزادگان و فرزندان شهداء و جانبازان هفتاد درصد (۷۰ درصد) و بالاتر فاقد مسکن را در صورتی که قبلاً از زمین یا مسکن دولتی استفاده نکرده‌اند تأمین نماید.</p>	<p>۶۷- در اجرای بند «ل» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق بانک‌های عامل مکلف است در سال ۱۳۹۲ به تعداد یکصد هزار نفر از جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵ درصد) و بالاتر، آزادگان و فرزندان شهداء، فرزندان جانبازان بالای هفتاد درصد (۷۰ درصد)، همسران و والدین شهداء فاقد مسکن که قبلاً از زمین یا مسکن دولتی استفاده نکرده‌اند، تسهیلات خرید یا ساخت مسکن اعطاء نماید.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد بنیاد شهید و امور ایثارگران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>
<p>بند (ک) ماده (۲۰): شهریه دانشجویان جانباز بیست و پنج درصد (۲۵ درصد) و بالاتر و فرزندان آنان، فرزندان شاهد، آزادگان و فرزندان آنان و دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی از محل اعتبارات ردیف مستقل معاونت تأمین شود.</p>	<p>۶۹- تحصیل ایثارگران و مشمولان بند (ک) ماده (۲۰) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی اعم از دانشگاهها و مراکز آموزشی و پژوهشی دولتی، رایگان است. هزینه‌های مربوط به دانشگاه پیام‌نور، دانشگاه‌های علمی و کاربردی و دوره‌های شبانه و همچنین مراکز آموزشی و پژوهشی غیردولتی از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط اعم از بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) در ابتدای هر نیمسال تحصیلی پرداخت می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط با تأیید معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>
<p>بند (ز) ماده (۱۱۲): به منظور زدودن فقر از چهره مناطق آزاد تجاری، سازمان‌های مناطق آزاد موظفند حداقل یک درصد (۱ درصد) از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات این مناطق را از طریق نهادهای حمایتی به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق اختصاص دهند.</p>	<p>۷۱- در اجرای بند (ز) ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، سازمان‌های مناطق آزاد تجاری و صنعتی موظفند منابع موضوع این بند را به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. خزانه‌داری کل کشور موظف است تا مبلغ یکصد میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل منابع واریزی را به نسبت مساوی برای اجرای مفاد بند یادشده به کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی همان مناطق پرداخت نماید.</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
<p>بند (ش) ماده (۲۲۴): به دولت اجازه داده می‌شود به منظور پیشگیری، مقابله و جبران خسارات ناشی از حوادث غیرمترقبه و مدیریت خشکسالی، تنخواه‌گردان موضوع ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ را به سه درصد (۳درصد) و اعتبارات موضوع ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران را به دو درصد (۲درصد) افزایش دهد. اعتبارات مذکور با پیشنهاد معاونت و تصویب هیأت وزیران قابل هزینه است. بخشی از اعتبارات مذکور به ترتیب و میزانی که در قانون بودجه سنواتی تعیین می‌شود به صورت هزین‌های و تملک دارائی‌های سرمایه‌های به جمعیت هلال احمر اختصاص می‌یابد تا در جهت آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح هزینه گردد.</p>	<p>۷۳- در اجرای بند (ش) ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، بخشی از اعتبارات موضوع ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۲۵ معادل مبلغ دو هزار و هفتصد و پنجاه میلیارد (۲,۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به نسبت چهل درصد (۴۰درصد) هزین‌های و شصت درصد (۶۰درصد) تملک دارائی‌های سرمایه‌های برای شبکه امداد و نجات جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و تأمین امکانات، تجهیزات، پایگاهها و انبارهای اضطراری و خودروهای امداد و نجات به منظور پیش‌بینی، پیشگیری، آمادگی و مقابله با حوادث، سوانح و بحران به جمعیت مذکور اختصاص می‌یابد.</p>
<p>بند (ش) ماده (۲۲۴): به دولت اجازه داده می‌شود به منظور پیشگیری، مقابله و جبران خسارات ناشی از حوادث غیرمترقبه و مدیریت خشکسالی، تنخواه‌گردان موضوع ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ را به سه درصد (۳درصد) و اعتبارات موضوع ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران را به دو درصد (۲درصد) افزایش دهد. اعتبارات مذکور با پیشنهاد معاونت و تصویب هیأت وزیران قابل هزینه است. بخشی از اعتبارات مذکور به ترتیب و میزانی که در قانون بودجه سنواتی تعیین می‌شود به صورت هزین‌های و تملک دارائی‌های سرمایه‌های به جمعیت هلال احمر اختصاص می‌یابد تا در جهت آمادگی و مقابله با حوادث و سوانح هزینه گردد.</p>	<p>۷۴- منابع بند (ش) ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران می‌تواند به صورت کمک‌بلاعوض، یارانه، حق بیمه محصولات، یارانه سود تسهیلات، تسهیلات قرض‌الحسنه یا به صورت ترکیبی در همه بخشها به طور مستقیم یا از طریق بانکها و مؤسسات اعتباری و صندوقها نیز حسب مورد اقدام، پرداخت، هزینه و مصرف گردد. مبلغ یک هزار و پانصد میلیارد (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل اعتبارات موضوع بند «ش» ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به صندوق بیمه محصولات کشاورزی تخصیص می‌یابد.</p>
<p>بند «ب» ماده (۲۰): دانشگاهها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فرهنگستان‌هایی که دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع قانونی ذی‌ربط می‌باشند بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی به‌ویژه قانون محاسبات عمومی، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برگزاری مناقصات و اصلاحات و الحاقات بعدی آنها و فقط در چهارچوب مصوبات و آئین‌نامه‌های مالی، معاملاتی و اداری-استخدامی-تشکیلاتی مصوب هیأت امناء که حسب مورد به تأیید وزراء علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در مورد فرهنگستانها به تأیید رئیس‌جمهور می‌رسد، عمل می‌نمایند. اعضاء هیأت علمی ستادی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز مشمول حکم این بند هستند. حکم این بند شامل مصوبات، تصمیمات و آئین‌نامه‌های قبلی نیز می‌گردد و مصوبات یاد شده مادام که اصلاح نگردیده به قوت خود باقی هستند.</p>	<p>۷۶- مصوبات هیأت‌های امناء دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی موضوع بند «ب» ماده (۲۰) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران منحصراً در چهارچوب اعتبارات و احکام این قانون معتبر می‌باشد و به استناد تبصره (۲) بند (ب) ماده (۲۰) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، هیأت‌های مذکور موظفند در مصوبات خود به‌گون‌های عمل نمایند تا ضمن بهره‌گیری از امکانات و ظرفیت‌های در اختیار دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، تمامی تعهدات قانونی در سقف تخصیص اعتبارات ابلاغی تأمین گردد و از ایجاد تعهد مازاد بر منابع ابلاغی جلوگیری بعمل آید.</p>
<p>جزء (۱) بند (م) ماده (۲۲۴): کلیه دستگاه‌های اجرائی و مراکز تحقیقاتی وابسته به آنها و شرکت‌های دولتی که از اعتبارات بخش تحقیقات کشور (توسعه علوم و فناوری و یا اعتبارات پژوهشی) استفاده می‌کنند، موظفند این اعتبارات را بر اساس سیاست‌گذاریها و اولویت‌های تحقیقاتی تعیین‌شده توسط شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری هزینه نمایند و هر سه ماه یک‌بار گزارش عملکرد خود را به دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری ارائه دهند. شورا موظف است پس از دریافت گزارش و حداکثر تا پایان اردیبهشت ماه سال بعد گزارش جامعی از عملکرد اعتبارات تحقیقاتی کشور را به همراه نتایج و دستاوردهای پژوهشی تهیه و پس از تأیید در شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.</p>	<p>۷۸- کلیه شرکت‌های دولتی مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون مکلفند حداقل نیم درصد (۰/۵درصد) تا سه درصد (۳درصد) از اعتبارات خود به استثنای هزینه‌های مستقیم تولید را برای انجام امور پژوهشی و توسعه علمی و فناوری هزینه نمایند. اعتبارات موضوع این بند فقط در چهارچوب سیاستها و نقشه جامع علمی کشور و با نظارت شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و اولویت‌های تحقیقاتی دستگاهها و شرکت‌های ذی‌ربط که به تصویب شورای مذکور می‌رسد و همچنین با رعایت جزء (۱) بند (م) ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و قوانین و مقررات هزینه می‌گردد، مصرف اعتبارات موضوع این بند در موارد دیگر ممنوع است. آیین‌نامه اجرائی این بند حداکثر تا پایان تیرماه ۱۳۹۲ توسط شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
<p>بند «الف» ماده (۵۰): هیأت وزیران به عنوان مرجع تصویب افزایش سالانه ضریب حقوق کارکنان مشمول و غیرمشمول قانون مدیریت خدمات کشوری (به نحوی که درج تفاوت تطبیق موضوع فصل دهم قانون مذکور مانع افزایش نباشد) و تصویب افزایش جداول و امتیازات و میزان فوق‌العاده‌های موضوع فصل دهم قانون مذکور از جمله تسری فوق‌العاده ایثارگری درمورد فرزندان شهدا حداکثر تا پنجاه درصد (۵۰درصد) و تعیین عیدی و پاداش ششماهه فقط برای کارکنانی که به تشخیص دستگاه مربوط خدمات برجسته انجام داده‌اند و تعیین موارد و سقف کمک‌های رفاهی مستقیم و غیرمستقیم با رعایت ماده (۱۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، تعیین می‌گردد. مصوبات هیأت وزیران، شورای حقوق و دستمزد و شورای توسعه مدیریت در سقف اعتبارات مصوب مندرج در بودجه‌های سنواتی است.</p>	<p>۷۹- افزایش حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیأت علمی، کارکنان کشوری و لشکری و قضات به‌طور جداگانه توسط دولت به نحوی که تفاوت تطبیق موضوع مواد (۷۱) و (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، ثابت باقی بماند انجام می‌پذیرد.</p>
<p>بند «الف» ماده (۵۰): هیأت وزیران به عنوان مرجع تصویب افزایش سالانه ضریب حقوق کارکنان مشمول و غیرمشمول قانون مدیریت خدمات کشوری (به نحوی که درج تفاوت تطبیق موضوع فصل دهم قانون مذکور مانع افزایش نباشد) و تصویب افزایش جداول و امتیازات و میزان فوق‌العاده‌های موضوع فصل دهم قانون مذکور از جمله تسری فوق‌العاده ایثارگری درمورد فرزندان شهدا حداکثر تا پنجاه درصد (۵۰درصد) و تعیین عیدی و پاداش ششماهه فقط برای کارکنانی که به تشخیص دستگاه مربوط خدمات برجسته انجام داده‌اند و تعیین موارد و سقف کمک‌های رفاهی مستقیم و غیرمستقیم با رعایت ماده (۱۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، تعیین می‌گردد. مصوبات هیأت وزیران، شورای حقوق و دستمزد و شورای توسعه مدیریت در سقف اعتبارات مصوب مندرج در بودجه‌های سنواتی است.</p>	<p>۸۳- سقف افزایش حقوق و مزایا و سایر پرداختی‌های نقدی و غیرنقدی شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی، بانکها و بیمه‌ها موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به کارکنان و مدیران خود در سال ۱۳۹۲ توسط هیأت وزیران تعیین می‌گردد. از ابتدای سال، اجرای بودجه شرکت‌های مذکور در سقف یادشده امکان‌پذیر است. در اصلاحیه بودجه سال ۱۳۹۲ عناوین مذکور، افزایش پرداخت نقدی و غیرنقدی از قبیل حقوق و مزایا، پاداش تحت هر عنوان، عیدی و نظایر آن و همچنین کمک‌های نقدی و غیرنقدی به کارکنان و مدیران و اعضای هیأت مدیره نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و شرکت‌های دولتی و شرکت‌هایی که شمول قانون در مورد آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، علاوه بر پرداخت‌های قانونی منظور شده در بودجه مصوب سال ۱۳۹۲ شرکت‌های مزبور ممنوع است.</p> <p>عضویت کارکنان دستگاه‌های اجرایی و دارندگان ردیف و سایر مشمولین قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ در هیأت مدیره شرکت‌های دولتی یا شرکت‌های وابسته و تابعه شرکت‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به صورت موظف فقط در قالب مأموریت با دریافت حقوق و مزایا و هرگونه دریافتی به هر نحو از جمله به استناد قانون تجارت و اصلاحات بعدی آن فقط از یک محل و یک صندوق مجاز است.</p>
<p>بند «ب» ماده (۲۱۴): دولت موظف است به منظور افزایش کارآمدی و اثربخشی طرح‌های تملک دارائی‌های سرمای‌های با رعایت قانون نحوه اجرای اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی اقدامات زیر را به اجرا در آورد:</p> <p>ب- روش‌های اجرائی مناسب از قبیل «تأمین منابع مالی، ساخت، بهره برداری و واگذاری»، «تأمین منابع مالی، ساخت و بهره برداری»، «طرح و ساخت کلید در دست»، «مشارکت بخش عمومی - خصوصی» و یا «ساخت، بهره برداری و مالکیت» را با پیش‌بینی تضمین‌های کافی به‌کار گیرد.</p>	<p>۹۰- در اجرای بند «ب» ماده (۲۱۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و به منظور استفاده از ظرفیت‌های بخش غیردولتی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند برای شروع عملیات اجرایی پروژه‌ها و طرح‌های تملک دارائی‌های سرمای‌های ملی خود و یا طرح‌های بزرگ مصوب (مجمع و یا دولت از محل منابع داخلی) شرکت‌های دولتی با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و قانون برگزاری مناقصات به روش مندرج در این بند اقدام کنند.</p>
<p>ماده (۲۱۵): پیشنهاد طرح‌های تملک‌دارائی‌های سرمای‌های جدید در لویح بودجه سنواتی با رعایت موارد زیر امکان‌پذیر است:</p> <p>الف- عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک‌دارائی‌های سرمای‌های جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار، زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرائی پس از تأیید معاونت برای یک بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالانه منظور می‌گردد به تفکیک سال‌های برنامه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.</p> <p>و- تصویب طرح‌های تملک دارائی‌های سرمای‌های جدید در هر فصل توسط معاونت، منوط به تأمین اعتبار کامل برای طرح‌های مزبور است به طوری که اعتبار سال اول اجرای طرح جدید از نسبت کل اعتبار مورد نیاز به مدت زمان اجرای طرح (برحسب سال) کمتر نگردد. اعتبارات طرح‌های تملک دارائی‌های سرمای‌های در ابتدای برنامه با در نظر گرفتن پیش‌بینی نرخ تورم در دوران برنامه برآورد می‌گردد و اعتبارات پیش‌بینی شده اصلاح و یا تغییر طرح برای هر فصل و دستگاه تا پایان سال آخر برنامه فقط در حد انحراف نرخ تورم واقعی از نرخ پیش‌بینی شده مجاز است.</p>	<p>۹۲- اجرای طرح‌های مربوط به (مطالعه و اجرا) مندرج در جداول این قانون منوط به خاتمه عملیات مطالعه و رعایت احکام و تکالیف ماده (۲۱۵) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران است.</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
<p>ماده (۲۲۲): کلیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و نیز دستگاه‌های موضوع مواد (۲)، (۳)، (۴) و (۵) قانون محاسبات عمومی کشور در موارد مربوط، مشمول مقررات این قانون می‌باشند.</p>	<p>۹۵- در اجرای ماده (۳۵) قانون برنامه و بودجه، کلیه دستگاه‌های اجرائی (ملی و استانی) موضوع ماده (۲۲۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مکلفند تمامی اطلاعات درخصوص عملکرد قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ (از جمله عملکرد احکام مندرج در ماده واحده، عملکرد منابع و مصارف) را به ترتیبی که معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور مقرر می‌نماید، به این معاونت ارائه نمایند.</p>
<p>ماده (۲۱۹): به منظور استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی، دولت موظف است تا پایان سال دوم برنامه به تدریج زمینه‌های لازم را برای تهیه بودجه به روش عملیاتی در کلیه دستگاه‌های اجرائی فراهم آورد به نحوی که لایحه بودجه سال سوم برنامه به روش مذکور تهیه، تدوین و تقدیم مجلس شورای اسلامی شود. دستورالعمل اجرائی توسط معاونت تهیه و ابلاغ می‌شود. همچنین در اجرای بند (۳۲) سیاست‌های کلی برنامه پنجم و استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی، اعتباراتی که بر اساس قیمت تمام شده موضوع ماده (۱۶) قانون مدیریت خدمات کشوری اختصاص می‌یابد پس از پرداخت به واحدهای مربوطه بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی و فقط بر اساس آئین نامه‌های مالی و معاملاتی و اداری و استخدامی هزینه می‌گردد که متضمن پیش‌بینی نحوه نظارت بر هزینه‌ها و تحقق اهداف پیش‌بینی شده است و با پیشنهاد معاونت و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.</p>	<p>۹۶- در اجرای حکم ماده (۲۱۹) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، دستگاه‌های اجرائی مکلفند فعالیت‌های مربوطه به هریک از برنامه‌های اجرائی مندرج در پیوست شماره (۴) این قانون را به همراه اهداف کمی ذی‌ربط در موافقت‌نامه‌های متبادله با معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور منظور نمایند. چگونگی انتخاب فعالیت‌ها، هزینه‌یابی و مدیریت عملکرد اجرای بودجه هزینه‌های دستگاه‌های اجرائی براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور تهیه و به دستگاه‌ها ابلاغ می‌گردد.</p>
<p>ب- ردیف‌های هزینه‌های جدید مندرج در جدول (۷) لایحه بودجه سال ۱۳۹۲</p>	
<p>ماده (۲۰۱): دولت موظف است به منظور تقویت بنیه دفاعی کشور و ارتقاء توان بازدارندگی نیروهای مسلح و حفاظت از تمامیت ارضی و امنیت کشور و آمادگی در برابر تهدیدات و حفاظت از منافع ملی، انقلاب اسلامی ایران و منابع حیاتی کشور و هوشمندسازی سیستم‌های دفاعی، اقدام‌های مندرج در این را در صورت تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح به عمل آورد:</p>	<p>۱۱۱۱۰۰-۴ - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - تقویت بنیه دفاعی - ارتقای توان دفاعی</p>
<p>بند «ح» ماده (۴۴): دولت مکلف است به منظور حفظ کرامت و منزلت ایثارگران و رزمندگان معسر نسبت به تأمین معیشت و پوشش بیم‌های آنان در قالب بودجه سنواتی اقدام نماید.</p>	<p>۱۱۱۱۰۰-۱۴ - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - کمک به رزمندگان معسر دارای بیش از یکسال سابقه حضور داوطلبانه در جبهه، جانبازان معسر بین ۵ تا ۲۴ درصد</p>
<p>بند «ج» ماده (۱۵): نهادینه کردن تجارب علمی و عملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با انجام فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و نظریه پردازی در حوزه‌های مرتبط</p>	<p>۱۱۱۴۰۰-۱۳ - پژوهشگاه علوم و معارف اسلامی دفاع مقدس</p>
<p>بند «د» ماده (۱۵): همکاری با حوزه‌های علمی و بهره‌مندی از ظرفیت‌های حوزه در عرصه‌های مختلف</p>	<p>۱۱۴۰۲۰-۳ - شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمی خاوران</p>
<p>بند «ه» ماده (۳۴): وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است زمینه لازم برای توسعه طب سنتی و استفاده از داروها و فرآورده‌های طبیعی و گیاهی را فراهم نماید.</p>	<p>۱۲۹۰۰۰-۱۲ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - طب سنتی</p>
<p>بند «الف» ماده (۱۴۲): به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود خرید آب استحصالی و پساب تصفیه شده از سرمایه‌گذاران اعم از داخلی و خارجی، آب مازاد ناشی از صرفه‌جویی حقا به داران در بخش‌های مصرف و همچنین هزینه‌های انتقال آب توسط بخش غیردولتی را با قیمت توافقی یا با پرداخت یارانه براساس دستورالعمل مصوب شورای اقتصاد، تضمین نماید.</p>	<p>۱۴۳۵۰۰-۶ - وزارت نیرو - خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده از بخش غیردولتی</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
ج- اقدامات جدید در ردیف‌های متفرقه موضوع جدول شماره (۹) لایحه بودجه سال ۱۳۹۲	
<p>بند «الف» ماده (۱۳): دولت مکلف است به منظور توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی اقدامات زیر را انجام دهد:</p> <p>الف- اعتبارات تملک دارائی‌های سرمایه‌های و هزینه‌های مورد نیاز را در ردیف‌های مستقل در قالب بودجه‌های سنواتی منظور نماید.</p>	<p>۱۶-۵۳۰۰۰۰- پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی - ۵۰ درصد سهم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ۵۰ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان</p>
<p>ماده (۵۴): به منظور یکپارچه‌سازی، ساماندهی و رفع موازی‌کاری در نظام آماری کشور:</p> <p>الف- مرکز آمار ایران مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است.</p> <p>ب- مرکز آمار ایران حداکثر ظرف سال اول برنامه با همکاری دستگاه‌های اجرائی نسبت به تهیه برنامه ملی آماری کشور مبتنی بر فناوری‌های نوین با رعایت استانداردها و ضوابط تولید و انتشار آمارهای رسمی، استقرار نظام آمارهای ثبتی و استقرار و تغذیه مستمر پایگاه اطلاعات آماری کشور اقدام نماید. این برنامه با پیشنهاد مرکز آمار ایران و تصویب شورای عالی آمار برای دستگاه‌های اجرائی لازم‌الاجراء است.</p> <p>ج- به دستگاه‌های اجرائی اجازه داده می‌شود در حدود وظایف قانونی خود و در چهارچوب ضوابط و استانداردهای مورد تأیید شورای عالی آمار نسبت به تولید آمار تخصصی حوزه مربوط به خود اقدام نمایند. نظارت بر حسن اجرای این ماده برعهده معاونت و در صورت تفویض با معاون ذی‌ربط آن (رئیس مرکز آمار ایران) است.</p>	<p>۴۸-۵۵۰۰۰۰- مرکز آمار ایران - جدول داده ستانده ۴۹-۵۵۰۰۰۰- مرکز آمار ایران - سرشماری آمار کشاورزی</p>
<p>بند «ب» ماده (۳۴): به منظور تحقق شاخص عدالت در سلامت و کاهش سهم هزینه‌های مستقیم مردم به حداکثر معادل سی درصد (۳۰ درصد) هزینه‌های سلامت، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج، تقلیل وابستگی گردش امور واحدهای بهداشتی درمانی به درآمد اختصاصی و کمک به تربیت، تأمین و پایداری نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، ده درصد (۱۰ درصد) خالص کل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها علاوه بر اعتبارات بخش سلامت افزوده می‌شود.</p> <p>دولت موظف است اعتبار مزبور را هر سال برآورد و در ردیف خاص در لایحه بودجه ذیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منظور نماید تا برای موارد فوق‌الذکر هزینه گردد.</p>	<p>۵۲-۵۵۰۰۰۰- خرید راهبردی خدمات درمان موضوع بند ب ماده ۳۴ قانون برنامه پنجم توسعه</p>
<p>بند «ج» ماده (۳۲): سامانه «خدمات جامع و همگانی سلامت» مبتنی بر مراقبت‌های اولیه سلامت، محوریت پزشک خانواده در نظام ارجاع، سطح‌بندی خدمات، خرید راهبردی خدمات، واگذاری امور تصدی‌گری با رعایت ماده (۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و با تأکید بر پرداخت مبتنی بر عملکرد، توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال اول برنامه و حین اجراء بازطراحی می‌شود و برنامه اجرائی آن با هماهنگی معاونت در شورای عالی سلامت و امنیت غذایی با اولویت بهره‌مندی مناطق کمتر توسعه‌یافته به‌ویژه روستاها، حاشیه شهرها و مناطق عشایری به تصویب می‌رسد. سامانه مصوب باید از سال دوم اجرای برنامه عملیاتی گردد.</p>	<p>۶۰-۵۵۰۰۰۰- اجرای برنامه پزشک خانواده</p>

قانون برنامه پنجم توسعه	لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
د- اقدامات جدید در اعتبارات استانی موضوع جدول ۱-۱۰ لایحه بودجه سال ۱۳۹۲	
<p>ماده (۱۲): دولت به منظور تعمیق ارزشها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی و ترویج سیره و سنت اهل بیت علیهم‌السلام و استفاده بهینه از ظرفیت معنوی اماکن زیارتی به‌ویژه در شهرهای مقدس مشهد، قم و شیراز نسبت به انجام امور ذیل تا پایان برنامه اقدام می‌نماید:</p> <p>الف- شناسایی دقیق نیازها و مشکلات زائرین، برنامه‌ریزی و تدوین سازوکارهای لازم جهت ساماندهی امور زائرین و تأمین زیرساخت‌های لازم از طریق حمایت از شهرداریها و بخش‌های غیردولتی</p> <p>ب- توسعه امکانات، فعالیت‌های فرهنگی و خدمات زیارتی در قطب‌های زیارتی و گردشگری مذهبی و فراهم نمودن زمینه زیارت مطلوب و اجرای پروژه‌های زیربنایی مورد نیاز در قالب بودجه‌های سنواتی</p>	ستون مربوط به توزیع اعتبارات ماده (۱۲) قانون برنامه پنجم جدول ۱-۱۰
<p>ماده (۲۲): دولت مکلف است مابه‌التفاوت اعتبارات مصوب و اعتبارات تخصیص یافته با احتساب تعدیل سال‌های اجرای طرح موضوع قانون اصلاح ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب ۱۳۸۵/۱/۳۰ را برای بازسازی و مقاوم سازی مدارس بدون استحکام از محل منابع عمومی و یا حساب ذخیره ارزی در قالب بودجه سنواتی حداکثر ظرف سه سال اول برنامه تأمین نماید.</p>	ستون مربوط به تخریب، بازسازی و مقاوم‌سازی مدارس جدول ۱-۱۰
<p>ماده (۱۸۰): در راستای تحقق اصل چهل و هشتم (۴۸) قانون اساسی، سیاست‌های کلی و جهت حصول به اهداف چشم‌انداز و به منظور استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقاء سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت، دولت مکلف است در توزیع منابع عمومی و یارانه سود تسهیلات به نحوی عمل نماید که فاصله شاخص برخورداری شهرستان‌های با کمتر از سطح متوسط کشور در پایان برنامه چهارم در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیر بنایی و امنیتی در هر سال برنامه حداقل ده درصد (۱۰ درصد) به سطح یاد شده نزدیک شود.</p> <p>معادل دو درصد (۲ درصد) از اعتبارات بودجه عمومی دولت در قالب ردیف‌های مشخص برای مصارف معین در بودجه سنواتی در اختیار معاونت قرار می‌گیرد تا در راستای تحقق اهداف فوق توزیع و هزینه شود.</p>	ستون مربوط به ماده (۱۸۰) قانون برنامه پنجم جدول ۱-۱۰
<p>ماده (۱۹۴): دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرائی، ارتقاء سطح درآمد و کیفیت زندگی روستائیان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به عمل آورد:</p> <p>ف- تهیه طرح‌های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور با پیشنهاد کارشناسان فنی، زیر نظر بنیاد مسکن و تأیید بخشداری هر بخش و با اطلاع دهیاران و رؤسای شورای اسلامی روستاها و تصویب آن در کمیته‌های متشکل از رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان به‌عنوان رئیس، فرماندار شهرستان، بخشدار بخش، نماینده سازمان مسکن و شهرسازی استان، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی شهرستان، نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان، نماینده معاون امور عمرانی استانداری و رئیس شورای اسلامی روستا به عنوان ناظر</p>	ستون مربوط به طرح‌های هادی روستایی جدول ۱-۱۰

گزارش تحلیلی از اهداف و سیاست‌های اجرایی

لایحه بودجه ۱۳۹۲

و عالی جهت‌گیری دولت در بودجه سال آینده را مشخص می‌کند. براساس قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که دولت را ملزم به توسعه و عمران و آبادانی مناطق کمتر توسعه‌یافته می‌کند، دولت تلاش کرده است منابع داخلی شرکت‌های دولتی را که براساس قانون یادشده مجاز به سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت خود بوده‌اند با همکاری سازمان‌های توسعه‌ای به سمت نقاط محروم و استان‌های کمتر برخوردار هدایت کند. این جهت‌گیری‌ها همگی در قالب طرح‌های عمرانی یا ردیف‌های بودجه‌ای در بودجه سال ۱۳۹۲ منعکس شده‌اند. دولت نیز در این جهت مصمم به ادامه و استمرار چنین سیاستی در بودجه‌های سنواتی برنامه پنجساله پنجم توسعه خواهد بود که برآیند همه این اقدامات در ابعاد سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ضمن کمک به توسعه و استقرار عدالت و رفع تبعیض، جامعه‌ای پیشرفته و قدرتمند از لحاظ اقتصادی و پربلابت و اثرگذار در معادلات جهانی از نظر سیاسی را در پی داشته باشد.

همه‌جانبه‌نگری از ضرورت‌های تدوین بودجه همه‌جانبه‌نگری از ضرورت‌های تدوین بودجه بوده و در تدوین لایحه بودجه لازم است علاوه بر شرایط اقتصادی، اجتماعی داخلی و پی‌گیری برنامه‌های سازندگی، ملاحظات

مربوط به تحولات جهانی نیز مورد توجه قرار گیرد. در سطح جهان و منطقه پیش‌بینی‌ها حاکی از این است که در سال پیش‌رو، اقتصاد جهانی کماکان با رکود نسبی مواجه باشد هر چند که نشانه‌هایی از بهبود اقتصاد جهانی بویژه در حوزه اقتصادهای در حال گذار و تازه صنعتی شده نمایان می‌شود. همچنین بهبود نسبی در رشد اقتصادی کشورهای طرف تجاری ایران (از جمله هند، چین و ترکیه) پیش‌بینی می‌شود. براساس برآورد سازمان‌های بین‌المللی رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۱۲ حدود ۳/۳ درصد بوده و پیش‌بینی می‌شود که این نرخ در سال ۲۰۱۳ به ۳/۶ درصد افزایش یابد. این در شرایطی است که آمار رشد اقتصادی سال جاری و سال آینده جهان

لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ در راستای سند چشم‌انداز بیست ساله در شرایطی تهیه، تنظیم شد که ایران اسلامی با اقتدار کامل در همه عرصه‌های داخلی و خارجی مسیر روشن خود را به سمت تحقق اهداف پیش‌بینی شده در سند چشم‌انداز طی می‌کند. این لایحه با بهره‌گیری از تجربه همه ارکان اجرایی دولت در محقق ساختن سیاست‌های دولت دهم و با عنایت به عملکردها و چالش‌های پیش‌روی نظام تنظیم شده است.

لایحه بودجه ۱۳۹۲ در راستای نیل به اهداف سند چشم‌انداز و اجرای سیاست‌های کلی برنامه پنجم، واقع‌بینانه و مصمم‌تر گام‌های اساسی را در قالب بودجه ۱۳۹۲ دنبال می‌کند و همانگونه که در سیاست‌های کلی ناظر بر برنامه پنجم توسعه تأکید شده است رویکرد مبنایی این سیاست‌ها

پیشرفت و عدالت بوده و لازم است در جای‌جای فعالیت‌های کشور چه در بُعد تقنین و چه در بُعد اجرا ظاهر شوند. در تنظیم لایحه بودجه، دولت خود را مقید و موظف به حرکت در چارچوب اصول و احکامی می‌داند که توسط رهبر معظم انقلاب ترسیم و ابلاغ شده است. از این رو در تنظیم بودجه سال ۱۳۹۲ با نگاه به سیاست‌های کلی ابلاغی که بخشی از آن در احکام برنامه پنجم و بخشی دیگر نیز در بسته‌های اجرایی مورد توجه قرار

گرفته‌اند تلاش کرده تا تخصیص منابع بین بخشی، اعم از منابع عمومی دولت، منابع داخلی شرکت‌های دولتی و کمک یارانه سود و کارمزد و سایر تسهیلات را به‌گونه‌ای هدایت کند که توسعه و تعادل منطقه‌ای، تمرکززدایی از فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از کلان‌شهرها به سایر نقاط، استفاده بهینه از منابع و امکانات موجود، اتمام طرح‌های نیمه‌تمام و ارتقای بهره‌وری و کارایی در همه ابعاد را به دنبال داشته باشد.

توجه جدی به وظایف حاکمیتی بخش‌های فرهنگ، حمل و نقل، آب و کشاورزی، مسکن و اشتغال، روابط بین‌الملل، بهداشت و آموزش اعم از عمومی

برای غلبه بر بحران بیکاری (به ویژه کشورهای در اروپایی) کافی نخواهد بود. همچنین مصرف انرژی در سطح جهانی رشدی ۳ درصدی خواهد داشت، هر چند که این رشد هنوز از رشد ۴/۴ درصدی در سال ۲۰۱۰ میلادی کمتر است. البته این بهبود، توانایی تغییر قیمت نفت خام را با توجه به تحولاتی که در حوزه عرضه نفت اتفاق افتاده را ندارد و قیمت جهانی نفت کماکان در همین وضعیت خواهد ماند. ضمن اینکه به دلیل افزایش مازاد تقاضای

نفت در بازارهای جهانی احتمال افزایش فشار بر قیمت جهانی نفت وجود دارد. در خصوص بازارهای سهام و بورس نیز پیش‌بینی می‌شود روند افزایشی موجود به واسطه رشد بازارهای مالی اقتصادهای بزرگ نوظهور مانند هند و چین تداوم داشته باشد.

این روند در عرصه جهانی و منطقه از آن جهت اهمیت دارد که بخشی از منابع دولت به نفت متکی است. البته برای سال آینده با تدابیر و چاره‌اندیشی‌هایی که صورت گرفته منابع لازم برای اجرای برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی تأمین شده است. ضمن اینکه با کاهش منابع ارزی، دولت انضباط مالی خود را بیش از پیش تقویت

کرده است که این رویه در تدوین لایحه بودجه سال آینده نیز مورد نظر قرار گرفته است. همچنین تلاش شده تا با تبدیل کردن تحریم‌ها به فرصت و پیاده سازی و عملیاتی کردن اقتصاد مقاومتی، بسترهای مناسب برای ایفای وظایف دولت برای حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و تحقق توأمان پیشرفت و عدالت ایجاد شود. در این راستا، استفاده از ظرفیت‌های داخلی اقتصاد در به‌کارگیری دقیق‌تر و منطقی‌تر منابع محدود بودجه عمومی و در عین حال مشارکت وسیع‌تر بخش غیردولتی دارای نقشی اساسی است. البته موفقیت در این مسیر و تحقق اهداف قانون برنامه پنجم توسعه، نیازمند وفاق، همدلی و حمایت همه ارکان نظام و دستگاه‌های اجرایی و مردم است.

اهداف لایحه بودجه سال ۱۳۹۲

این لایحه که در چارچوب قانون برنامه پنجم و نیز در راستای سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری و در جهت تحقق سند چشم‌انداز تهیه و تدوین شده است، نشان‌دهنده این مهم است که توزیع و تخصیص منابع به بخش‌های مختلف اقتصادی در قالب بودجه‌های سنواتی در برنامه پنج‌ساله توسعه باید پاسخگوی تحقق اهداف زیر باشد:

۱- تحقق عدالت در همه ابعاد اقتصادی اجتماعی، و ایجاد فرصت‌های برابر با تاکید بر کاهش فاصله طبقاتی.

۲- تعالی فضای فرهنگی، رشد آگاهی‌ها و فضائل اخلاقی و تقویت وحدت و هویت ملی مبتنی بر اسلام، انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران.
۳- حمایت و توانمندسازی بخش خصوصی و تعاونی برای مشارکت در سازندگی کشور.
۴- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

۵- فرهنگ‌سازی برای استفاده از تولیدات داخلی و نیز افزایش تولید و صادرات کالاها و خدمات.

۶- سازماندهی و بسیج امکانات و ظرفیت‌های کشور به منظور افزایش سهم جمهوری اسلامی ایران در تولیدات علمی جهان.

۷- کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت و بهبود خدمات بهداشتی درمانی از طریق اصلاح ساختار فرآیندها و تخصیص منابع لازم.

۸- بازنگری در وظایف دستگاه‌های ملی و استانی با جهت‌گیری کاهش تصدی‌گری دستگاه‌های ستادی.

۹- بهبود فضای کسب و کار، توسعه رقابت و حمایت از حضور فعال بخش غیردولتی.

۱۰- اهتمام به انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع درآمدی (غیرنفتی) و مصارف هزینه‌ای دولت و هدایت منابع نفتی به سمت سرمایه‌های زاینده اقتصادی.

۱۱- تقویت توان اعطای تسهیلات نهادهای پولی و اعتباری از طریق افزایش سرمایه آنها.

۱۲- انتشار اوراق مالی اسلامی برای هدایت جریان پولی کشور به تولید و مدیریت نقدینگی.

۱۳- تکمیل و بهره‌برداری پروژه‌های در دست اجرا و تحویل آنها به مردم.
۱۴- توجه جدی به استفاده بهینه از منابع طبیعی.

۱۵- توجه ویژه به توسعه روستایی و افزایش توانمندی‌های خانوارهای روستایی.

۱۶- ارتقا توانمندی‌های دفاعی و قدرت بازدارندگی.

۱۷- تقویت نهضت نرم‌افزاری و پژوهش و کسب فناوری‌های نو.

۱۸- تلاش در جهت ایجاد تعادل بین استان‌ها از طریق توزیع بهینه و نظام‌مند اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته.

۱۹- ضابطه‌مند کردن بودجه شرکت‌های دولتی و واگذاری آنها در چارچوب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی.

**لایحه بودجه ۱۳۹۲
با بهره‌گیری از تجربه
همه ارکان اجرایی
دولت در محقق ساختن
سیاست‌های دولت دهم
و با عنایت به عملکردها
و چالش‌های پیش‌روی
نظام تنظیم شده است.**

قوانین بالادستی و لایحه بودجه

پس از تصویب قانون هدفمند کردن یارانه‌ها به عنوان بزرگترین طرح اقتصادی دولت پس از انقلاب اسلامی و اجرای موفقیت‌آمیز مرحله اول آن، مرحله دوم آماده اجرا است.

ابلاغ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، قانون مدیریت سوخت و حمل‌ونقل عمومی، قانون جامع مسکن، قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در حوزه اقتصاد و قانون مدیریت خدمات کشوری در حوزه اداری طی سال‌های اخیر مؤید این مطلب است که دولت با پرهیز از شعار و تکیه بر شعور با گریز از مسایل حاشیه‌ای و جانبی، با بررسی دقیق و شناخت مشکلات و مسایل جامعه و ارائه راه‌حل‌های کارشناسی در قالب لوایح قانونی و یا با استفاده از اختیارات دولت در جهت رفع و حل آنها قدم‌های مؤثری برداشته است.

سیاست اجرایی لایحه بودجه ۱۳۹۲

در راستای سیاست اجرایی لایحه بودجه ۱۳۹۲، بودجه به نوعی سیاست‌گذاری شده است که سیاست‌های حمایتی دولت و تخصیص منابع ریالی و ارزی بودجه در راستای جهت‌گیری اصلی برنامه و حل مسایل یاد شده باشد. مهم‌ترین سیاست‌های اجرایی مورد تأکید در لایحه بودجه ۱۳۹۲ عبارتند از:

- تداوم اصلاحات ساختاری (سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و هدفمندی یارانه‌ها) و اتخاذ سیاست‌های اقتصادی با هدف کاهش عدم‌تعادل‌ها و ایجاد ثبات به ویژه در بودجه دولت، بازار پول و ارز و بازار کالاهای اساسی استفاده بهینه دستگاه‌های اجرایی از ظرفیت‌های قانونی برای افزایش منابع عمومی.

- واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قابل واگذاری و همچنین فروش اموال منقول و غیرمنقول.

- استفاده از ابزار اوراق مالی اسلامی در بازارهای مالی داخلی و خارجی برای تأمین منابع مالی طرح‌های عمرانی و طرح‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی که دارای اولویت و توجیه اقتصادی، فنی و مالی هستند.

- تلاش در جهت جذب مشارکت‌های مردمی و منابع خیرین با استفاده از ابزارهای تشویقی.

- پیش‌بینی منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در راستای اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها.

- انجام اقدام‌های جبرانی برای اقشار آسیب‌پذیر و گروه‌های پایین و متوسط درآمدی

- مقاوم‌سازی و پشتیبانی از فعالیت‌های اقتصادی آسیب‌پذیر از تحریم (وابسته به واردات و دارای ارزشی خالص) به ویژه بنگاه‌های کوچک و متوسط.

- استفاده هرچه بیشتر از روش‌های تهاتری در تجارت خارجی جهت پرهیز از

افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی.

- مدیریت تأمین، ذخیره‌سازی و توزیع کالاهای اساسی و ضروری.

- جهت‌دهی اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی به سمت انجام وظایف و فعالیت‌های اصلی حاکمیتی آنها و حذف فعالیت‌های غیرضرور و موازی.

- حذف معافیت‌های مالیاتی و جایگزینی اعتبار مالیاتی با نرخ صفر بجای معافیت‌های مالیاتی قانونی و ثبت معافیت‌های مذکور به صورت جمعی - خرجی.

- اجرای بودجه به روش عملیاتی در راستای ماده ۲۱۹ قانون برنامه پنجم توسعه از طریق الزام دستگاه‌های اجرایی به تهیه بودجه به روش فوق برای فعالیت‌های ذی‌ربط.

- ساماندهی طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اولویت‌بندی در اختصاص اعتبار به آنها با تأکید بر طرح‌ها و پروژه‌های نیمه‌تمامی که به افزایش تولید کالا، خدمات و اشتغال بیشتر منجر می‌شوند. به ویژه طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال ۱۳۹۲ خاتمه می‌یابند.

- پرهیز از پیشنهاد طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید.

- رعایت کامل ضوابط صرفه‌جویی در برآورد هزینه‌های جاری شرکت‌های دولتی.

- بازنگری در منابع و مصارف شرکت‌های دولتی با رویکرد ارتقای بهره‌وری عوامل تولید.

- احصای وظایف حاکمیتی در شرکت‌های دولتی و انتقال آن به دستگاه‌های مربوطه و الزام به واگذاری وظایف تصدی‌گری در چارچوب اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی.

- پیش‌بینی پرداخت سود سهام مصوب پرداخت نشده سال‌های قبل از سال ۱۳۹۲ شرکت‌های دولتی علاوه بر حداقل سود علی‌الحسابی که برای سال ۱۳۹۲ برآورد می‌شود و همچنین سود سهام شرکت‌های دولتی که قرار است در سال ۱۳۹۲ واگذار شوند.

- استفاده از منابع صندوق توسعه ملی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش‌های کشاورزی، صنعت، مسکن، حمل‌ونقل و نفت و گاز و به طور کلی سازوکارهایی که منابع صندوق سریع‌تر و بی‌واسطه صرف سرمایه‌گذاری و تولید شود.

جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی

در تداوم رویکرد اتخاذ شده در بودجه سال ۱۳۹۱، برای جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به مسیر عرضه خدمات عمومی (نظیر شبکه‌های راه، راه‌آهن و آب و فاضلاب تا ساختمان‌های عمومی دولتی و قضایی و بهداشت و آموزش و ورزش عمومی) چارچوب حقوقی جدیدی به نام «مشارکت بخش عمومی با

عمومی دولت دارد. درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای غیرنفتی نسبت به سال ۱۳۹۱ به ترتیب از رشدی معادل ۱۶/۸ و ۲۰/۴ درصد برخوردار هستند. نسبت درآمدهای غیرنفتی به کل منابع عمومی، بدون در نظر گرفتن درآمدهای انتقال یافته از هدفمندسازی یارانه‌ها، از ۴۵/۳ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۵۰/۷ درصد می‌رسد.

سهم درآمدهای عمومی در تأمین اعتبارات هزینه‌ای (جاری) از ۶۴/۶ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۷۵/۷ درصد خواهد رسید. همچنین کسری تراز عملیاتی بودجه معادل ۱۷/۴ درصد کاهش پیدا می‌کند. این روند در جهت تحقق قطع وابستگی اعتبارات هزینه‌ای به منابع نفتی است.

توجه جدی به وظایف حاکمیتی بخش‌های فرهنگ، حمل و نقل، آب و کشاورزی، مسکن و اشتغال، روابط بین‌الملل، بهداشت و آموزش اعم از عمومی و عالی جهت‌گیری دولت در بودجه سال آینده را مشخص می‌کند.

پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی سال ۱۳۹۲

رشد درآمدهای مالیاتی نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۱، معادل ۳۳/۹ درصد است. بخش عمده‌ای از این افزایش به دلیل رشد ۶۷/۵ درصدی مالیات بر ارزش افزوده است. افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده از ۲/۹ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۳/۶ درصد براساس قانون برنامه پنجم توسعه و همچنین رشد بیش از ۲۵ درصدی تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری نقش اساسی را در رشد درآمد مالیات بر ارزش افزوده در سال آینده دارد. بدون در نظر گرفتن افزایش مالیات بر ارزش افزوده، رشد درآمدهای مالیاتی نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال جاری معادل ۲۸ درصد است.

در اجرای حکم ماده (۱۱۹) قانون برنامه پنجم مبنی بر جایگزینی سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی و ثبت معافیت‌های مالیاتی یادشده به صورت جمعی-خرجی در قوانین بودجه سالانه، ضمن عدم پذیرش معافیت‌های جدید در لایحه بودجه ۱۳۹۲، مبلغی معادل یک هزار میلیارد ریال از یک طرف در بخش مالیات بر درآمد و از طرف دیگر در اعتبارات متفرقه به صورت جمعی-خرجی منظور شده است. این اقدام و تداوم آن در سال‌های آینده کمک شایان توجهی به افزایش شفافیت درآمدهای مالیاتی و همچنین مشخص شدن ظرفیت واقعی این درآمدها خواهد کرد.

رشد اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲، نسبت به رقم مصوب سالجاری معادل ۲۰/۲ درصد است که کمتر از سقف تعیین شده در حکم بند «ج» ماده (۱۱۷) قانون برنامه پنجم مبنی بر رشد ۲ درصد کمتر از نرخ تورم این اعتبارات است. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به رقم پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۱ بیش از ۳ برابر شده در حالیکه نسبت

بخش خصوصی برای آرایه خدمات عمومی» به جای مفهوم سنتی «کارفرما-پیمانکار» معرفی شده است. پا گرفتن این روش و تضمین‌های شناخته شده برای امنیت سرمایه‌گذاری، سرمایه‌های کوچک و بزرگ مردم را از بسیاری از فعالیت‌های غیر تولیدی به سمت ساختن تأسیسات خدمات‌رسان سوق

می‌دهد. بخش خصوصی با ساختن و اداره کردن این بناها هم در احداث و هم در اداره، منافع هر دو طرف را بهتر حفظ می‌کند. دولت در این روش در کنار مردم و به نمایندگی آنها مطالبه‌گر کمیت و کیفیت خدمات است که به جای مالکیت و ادراة تأسیسات و عرضه خدمات باید تمام یا بخشی از هزینه‌های خرید خدمات عرضه شده به مردم را در قالب قرارداد دراز مدت با بخش خصوصی از بودجه تأمین کند. به همین منظور

در راستای ماده ۲۱۴ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه بند ۹۰ لایحه بودجه برای راه‌اندازی روش یادشده در نظام فنی و اجرایی کشور پیشنهاد شده است.

رقم بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۲

رقم بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۲، حدود ۷۳۰۵ تریلیون ریال (۷۳۱ هزار میلیارد تومان) بوده که نسبت به رقم مشابه سال جاری از افزایش ۲۸/۹ درصد برخوردار است. بدون در نظر گرفتن تغییرات ناشی از افزایش نرخ ارز و هدفمندی یارانه‌ها، بودجه کل کشور در مقایسه با رقم مشابه ۱۳۹۱، معادل ۱/۲ درصد کاهش دارد.

حدود ۲۶ درصد از بودجه کل کشور را بودجه دولت و ۷۴ درصد را بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت تشکیل می‌دهد. بدون در نظر گرفتن تغییرات ناشی از نرخ ارز و هدفمندی یارانه‌ها، سهم بودجه عمومی دولت و بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت به ترتیب حدود ۳۴ و ۶۶ درصد خواهد بود که نسبت به سال ۱۳۹۱، به ترتیب ۱۶/۸ درصد افزایش و ۱/۶ درصد کاهش را نشان می‌دهد. رشد متناظر بودجه عمومی دولت و بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت نسبت به سال ماقبل در سال ۱۳۹۱، به ترتیب معادل ۰/۸ و ۱۸/۶ درصد بود. مجموع سرمایه‌گذاری دولت و شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۲، معادل ۱۳۷۰ تریلیون ریال (۱۳۷ هزار میلیارد تومان) برآورد شده که نسبت به رقم پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۱ حدود ۳۱/۴ درصد افزایش دارد.

منابع غیرنفتی در لایحه بودجه ۱۳۹۲

در بودجه سال ۱۳۹۲، منابع غیرنفتی نقش اساسی در تأمین منابع بودجه

هزینه‌ای و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و ۵۵۲۰ میلیارد ریال به اعتبارات استانی منتقل شده است. اعتباراتی معادل ۲۷۶۱۴ میلیارد ریال در قالب موضوع‌های زیر به شاخص عدالت در بخش سلامت اختصاص یافته است: اجرای برنامه پزشک خانواده، تأمین یارانه دارو و واردات مواد اولیه و داروهای ساخته شده، تسهیل دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج، کمک به تربیت و تأمین و پایداری نیروی انسانی متخصص مورد نیاز.

با توجه به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، ضمن واگذاری حدود ۴۰ درصد از شرکت‌های دولتی، احکامی برای واگذاری اموال منقول و غیرمنقول و همچنین طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام و آماده بهره‌برداری، در ماده واحده پیشنهادی منظور شده است. معادل وجوه حاصله برای ایجاد دارایی‌های سرمایه‌ای جدید و همچنین تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام دستگاه‌های اجرایی واگذارکننده در اختیار آنها قرار خواهد گرفت.

تلاش شده تا با تبدیل کردن تحریم‌ها به فرصت و پیاده سازی و عملیاتی کردن اقتصاد مقاومتی، بسترهای مناسب برای ایفای وظایف دولت برای حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و تحقق توامان پیشرفت و عدالت ایجاد شود.

اعتبارات هزینه‌ای در سال ۱۳۹۲

بدون در نظر گرفتن اعتبارات مربوط به هدفمندکردن یارانه‌های انرژی و یارانه واردات، حدود ۱۰۷۸ تریلیون ریال (۱۰۷/۸ هزار میلیارد تومان) برآورد شده است که نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۱ حدود ۶ درصد و نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال جاری حدود ۲۶ درصد افزایش دارد و با توجه به تورم پیش‌بینی شده برای سال آینده، به معنی کاهش اعتبارات هزینه‌ای به قیمت‌های ثابت است.

به‌رغم محدود شدن اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات مربوط به پرداخت‌های پرسنلی و همچنین اعتبارات دستگاه‌های حمایتی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و بخش بهداشت و سلامت از رشد مناسبی برخوردار شده‌اند. فصول آموزش، بهداشت و سلامت، رفاه و تأمین اجتماعی و دفاع با حدود ۶۲ درصد سهم عمده را در اعتبارات هزینه‌ای دارند. ملاحظاتی عمده اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۲ عبارت‌اند از: افزایش ضریب حقوق کارکنان دولت به میزان ۲۰ درصد با بار مالی حدود ۱۳۰ هزار میلیارد ریال نسبت به سال ۱۳۹۱.

یارانه‌های عمده منظور شده در لایحه بودجه شامل ۳۷۵۴۶ میلیارد ریال یارانه نقدی نان، ۲۱۹۵۰ میلیارد ریال یارانه کالاهای اساسی، ۸۱۳۹ میلیارد ریال یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی، ۵۲۱۷۵ میلیارد ریال مابه‌التفاوت قیمت برق و سوخت نیروگاه‌ها، ۵۱۶۱۱ میلیارد ریال یارانه واردات کالاهای اساسی، ۱۸۳۶۰ میلیارد ریال یارانه واردات دارو و ۱۷۰۰۰ میلیارد ریال مابه

به رقم مصوب سالجاری حدود ۶ درصد کاهش دارد. به این ترتیب سهم این اعتبارات از کل مصارف بودجه عمومی دولت از ۱۲/۸ درصد در سال جاری به ۲۲/۳ درصد در سال ۱۳۹۲ افزایش می‌یابد.

مرحله دوم هدفمندکردن یارانه‌ها

با توجه به موفقیت‌آمیز بودن اجرای مرحله اول هدفمندکردن یارانه‌ها، دولت مصمم به اجرای مرحله دوم آن در سال ۱۳۹۲ است. در اجرای مرحله دوم

هدفمندکردن یارانه‌ها، پرداخت‌های مستقیم برای همه یکسان خواهد بود اما افزایش قدرت خرید برای هفت دهک اول صورت می‌گیرد. از جمله دستاوردهای مهم اجرای مرحله اول هدفمندکردن یارانه‌ها، می‌توان به این موارد اشاره کرد: ضریب جینی که مهم‌ترین شاخص اندازه‌گیری نابرابری توزیع درآمد است، از به ترتیب ۰/۳۹ و ۰/۳۸ در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ به ۰/۳۷ در سال ۱۳۹۰ کاهش یافته است. نسبت هزینه دهک بالا به پایین هزینه خانوار از به ترتیب ۱۶ و ۱۴/۷ برابر در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ به ۱۱/۱ برابر در ۱۳۹۰

کاهش یافته و نسبت هزینه دو دهک بالا به پایین طی همین مدت از ۹ برابر به ۶/۸ برابر رسیده است. نرخ تورم از ۱۲/۴ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۲۱/۵ درصد در سال ۱۳۹۰ افزایش یافت و به‌رغم برخی پیش‌بینی‌های نجومی در این زمینه، با مدیریت خوب پولی و مالی تورم ناشی از هدفمندی یارانه‌ها به ۱۰/۵ درصد محدود شد. نرخ رشد نقدینگی از حدود ۲۴ درصد در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ و همچنین نرخ‌های ۳۵ درصدی در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵، با مدیریت انجام شده به ۱۹/۴ درصد در سال ۱۳۹۰ کاهش یافت. تشدید گرایش‌های تورمی و رشد نقدینگی در سال ۱۳۹۱ به طور عمده به دلیل اوج گیری تحریم‌های خارجی بوده است.

اعتبارات قانون هدفمندکردن یارانه‌ها

در چارچوب قانون هدفمندکردن یارانه‌ها، در سال ۱۳۹۲، مبلغ ۱۲۰۰ تریلیون ریال (۱۲۰ هزار میلیارد تومان) منابع در نظر گرفته شده است که از این مبلغ ۱۱۲ هزار میلیارد ریال از محل اعتبارات یارانه پیش‌بینی شده در لایحه و ۱۰۸۸ تریلیون ریال (۱۰۸/۸ هزار میلیارد تومان) از محل افزایش قیمت حامل‌های انرژی تأمین خواهد شد. از منابع حاصله، ۹۰۰ هزار میلیارد ریال به اجرای ماده (۷) و ۳۰۰ هزار میلیارد ریال به اجرای مواد (۸) و (۱۱) قانون هدفمندکردن یارانه‌ها اختصاص یافته است در تداوم کاهش حجم اعتبارات متفرقه مبلغ ۱۰۴۰۰ میلیارد ریال از اعتبارات ردیف‌های متفرقه به اعتبارات

التفاوت قیمت حامل‌های انرژی دستگاه‌های اجرایی می‌شود.

- منظور کردن ۲۰۰۰ میلیارد تومان برای اجرای برنامه پزشک خانواده.

- منظور کردن ۱۵۰۰ میلیارد تومان برای کمک به اجرای سیاست‌های جمعیتی کشور.

بودجه عمرانی در لایحه بودجه سال ۹۲

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ حدود ۳۷۳ هزار میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به رقم پیش‌بینی عملکرد سال جاری حدود ۳ برابر شده و نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۱ حدود ۶/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۳۹۲، فصول منابع آب، انرژی، حمل و نقل و مسکن و عمران شهری و روستایی، آموزش و بهداشت در اولویت قرار داشته و این شش فصل در مجموع حدود ۵۲ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی را به خود اختصاص داده‌اند.

ملاحظات در نظر گرفته در تنظیم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۳۹۲، به شرح زیر است:

- عدم منظور کردن اعتبار برای طرح‌های جدید.

- اعتبارات طرح‌های وامی، مشارکتی و طرح‌های با پیشرفت فیزیکی ۹۰ درصد به بالا و طرح‌های با سال خاتمه ۱۳۹۲، به صورت کامل منظور شده است به نحوی که در سال ۱۳۹۲ به اتمام برسند و در سال ۱۳۹۳ از پیوست شماره یک قانون حذف شوند.

- طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری مورد توجه قرار گرفته است. به همین منظور اعتبارات ذی‌ربط معادل ۶۰۰۰ میلیارد ریال افزایش یافته است.

- اعتبار طرح‌های تعمیر و تجهیز حداکثر معادل ۹۰ درصد سال ۱۳۹۱ منظور شده است.

برای شروع عملیات اجرایی طرح‌ها قرار است از ساز و کار بند (۹۰) ماده واحده (استفاده از ظرفیت‌های بخش غیردولتی) استفاده شود.

- برای طرح‌هایی که تا ۲۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارند حداکثر ۳۰ درصد اعتبارات مصوب سال ۱۳۹۱ منظور شده است. این طرح‌ها نیز می‌توانند از ساز و کار بند ۹۰ ماده واحده لایحه بودجه استفاده کنند.

سیاست‌های حمایتی بخش مسکن در لایحه بودجه ۱۳۹۲

توجه خاص به مشکل تأمین مسکن، موجب شد علاوه بر اعتبارات منظور شده در فصل مسکن، مبلغ ۲۵۰۰ میلیارد ریال تخفیف عوارض پروانه، حمایت‌های مالی، تراکم و ایجاد تأسیسات عمومی مسکن مهر، ۱۶۶۵ میلیارد تومان برای زیرساخت سهم دولت مسکن مهر و ۱۳۶۵ میلیارد تومان ریال سود تسهیلات مسکن مهر در ردیف‌های متفرقه منظور شود. جمع موارد یادشده به ۵۵۳۰ میلیارد ریال بالغ می‌شود. این اعتبارات معادل ۹۶۲۱۰ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۱ بالغ بر ۲۷ درصد افزایش نشان

می‌دهد. بدین ترتیب سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ۱۹ درصد در سال ۱۳۹۱، به حدود ۲۶ درصد افزایش می‌یابد. با احتساب اعتبارات طرح‌های استانی ویژه (ملی استانی شده)، کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی به ۱۴۴۱۱۹ میلیارد ریال بالغ خواهد شد که ضمن افزایش ۹۱ درصد نسبت به سال ۱۳۹۱، ۳۹ درصد از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را به خود اختصاص خواهد داد.

همچنین در اجرای احکام مواد (۱۷۹) و (۱۸۰) برنامه پنجم توسعه، به منظور تمرکززدایی و افزایش اختیارات در جهت توسعه و عمران استان‌ها، ۳۴ طرح ملی به بخش طرح‌های استانی ویژه (ملی استانی شده) منتقل شده است.

۱۰ طرح کمک‌های فنی و اعتباری نیز از ملی به استانی تبدیل شده است. به این ترتیب کل اعتبارات طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری استانی به حدود ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال بالغ می‌شود (علاوه بر ۳۲۰۰ میلیارد ریال اعتبارات طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری ملی)، که با در نظر گرفتن آورده بانک‌ها در این زمینه، نقش مهمی در افزایش مشارکت بخش غیردولتی در اجرای طرح‌های استانی خواهد داشت.

ویژگی‌های عمده بوجه شرکت‌های دولتی

بودجه شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۹۲، معادل ۵۸۵۳ تریلیون ریال (۵۸۵ میلیارد تومان) برآورد شده است که بدون در نظر گرفتن منابع و مصارف، موضوع قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و مابه‌التفاوت نرخ ارز نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۹۱ کاهشی معادل ۱/۶ درصد را نشان می‌دهد. تعداد شرکت‌های دولتی از ۴۳۶ شرکت در سال ۱۳۹۱، به ۲۵۰ شرکت کاهش یافته است، که حاصل واگذاری ۱۸۶ شرکت دولتی است.

یکی از سیاست‌های مهم دولت در تنظیم بودجه شرکت‌های دولتی در سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ عدم منظور کردن کمک زیان برای این شرکت‌ها است. کل اعتبارات هزینه‌ای شرکت‌های دولتی از محل بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۹۲، معادل ۹۶۵۳ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به سال جاری ۴/۹ درصد کاهش دارد. این اعتبارات مربوط به سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان می‌شود. هزینه‌های سرمایه‌ای از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دولت نیز حدود ۸۵۵۱۷ میلیارد ریال برآورد شده است که نسبت به سال ۱۳۹۱ حدود ۱۶ درصد کاهش دارد.

افزایش مالیات و سود سهام شرکت‌های دولتی نیز به ترتیب معادل ۲۲/۳ و ۸۶ درصد است که افزایش شایان توجه سود سهام به دلیل افزایش نرخ سود سهام سهم دولت از ۴۰ به ۵۰ درصد است.

نگاهی به بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۲

میان بودجه و قانون برنامه پنجم توسعه از طریق بسته‌های اجرایی، تقویت حضور بخش غیردولتی در راستای اجرای قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، ارتقای کمی و کیفی بازارهای مالی با تأکید بر کارآیی، شفافیت و سلامت، توسعه صادرات غیرنفتی و مدیریت واردات با هدف تولید داخلی و سرمایه‌گذاری و کاهش تمرکز و افزایش اختیارات استان‌ها در راستای تعادل منطقه‌ای اشاره کرد.

سیاست‌های اجرایی لایحه بودجه سال ۱۳۹۲

منابع لایحه بودجه سال ۱۳۹۲

ارتقای ظرفیت و کوشش مالیاتی برای افزایش سهم درآمدهای مالیاتی از منابع بودجه با افزایش پایه‌های مالیاتی، ایجاد پایگاه مؤدیان مالیاتی و شفاف‌سازی مبادلات اقتصادی از طریق استفاده از سامانه‌های صندوق فروش توسط اصناف و صاحبان مشاغل مختلف، استفاده حداکثری دستگاه‌های اجرایی از ظرفیت‌های قانونی برای افزایش منابع درآمدی خود و تداوم واگذاری شرکت‌های دولتی در چارچوب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) و پیش‌بینی درآمدهای حاصل از واگذاری و خصوصی‌سازی در چارچوب ماده (۲۹) قانون یادشده از موضوعاتی است که در منابع لایحه بودجه به آن پرداخته شده است.

همچنین در بخش منابع لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ باید از مواردی نظیر: تلاش در جهت جذب مشارکت‌های مردمی و منابع خیرین با استفاده از ابزارهای تشویقی، پیش‌بینی منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در راستای اجرای

نخستین مرحله برای فراهم آوردن امکان تحلیل و ارزیابی، در دسترسی قرار دادن اطلاعات می‌باشد، برای تحقق این مهم نگاهی اجمالی بر بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۲ خواهیم داشت. در بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۲ آمده که با توجه به آماده شدن بخش عمده‌ای از آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، بسته‌های اجرایی، نظام‌نامه‌ها و اسناد راهبردی مرتبط با احکام قانون برنامه پنجم توسعه، دستگاه‌های اجرایی باید تلاش کنند تا اهداف تعیین شده در برنامه پنجم توسعه برای هر بخش و اهداف کمی برنامه نظیر رشد اقتصادی ۸ درصد در طول برنامه، نرخ بیکاری ۷ درصد و ضریب جینی ۰/۳۵ در انتهای برنامه و نیز کاهش تورم، ثبات در بازار ارز، هدایت منابع سرگردان به امر تولید و سرمایه‌گذاری و ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر در سال ۱۳۹۲، تحقق یابد. دستیابی به این اهداف منوط به اجرای دقیق برنامه‌ها و سیاست‌ها از یک طرف و بکارگیری بهینه منابع و امکانات برای ارتقای بهره‌وری منابع و عوامل تولید توسط تمام دستگاه‌های اجرایی با مشارکت وسیع بخش غیردولتی در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فناوری از طرف دیگر است.

در تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۲، نیز توجه به مشارکت بخش غیردولتی به خصوص در اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، متنوع‌سازی روش‌های تأمین منابع مالی بودجه با لحاظ کردن اثرات اقتصادی هر یک از روش‌ها، اجرای بودجه‌ریزی به روش عملیاتی در راستای ماده (۲۱۹) قانون برنامه پنجم توسعه و تقویت انضباط مالی و صرفه‌جویی در سرلوحه کار دولت بوده است. از این رو اصلاح سیستم‌ها و روش‌ها، حذف و تعدیل هزینه‌های غیرضرور و موازی‌کاری‌ها، افزایش کارآیی استفاده از منابع فیزیکی، مالی و انسانی، مهندسی مجدد طرح‌ها و پروژه‌ها برای ارزش‌افزایی، تقویت نظارت بر اجرای برنامه‌ها، طرح‌ها و فعالیت‌های زیرمجموعه بسیار با اهمیت خواهد بود.

راهبردهای اساسی و جهت‌گیری‌های کلی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ دستگاه‌های اجرایی مکلف‌شده‌اند راهبردها و جهت‌گیری‌های کلان ذی‌ربط مندرج در اسناد بالادستی از جمله سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، قانون برنامه پنجم توسعه مانند بسته‌های اجرایی موضوع ماده (۲۱۷) قانون برنامه پنجم توسعه را در تدوین بودجه پیشنهادی سال ۱۳۹۲ خود مدنظر قرار دهند. از جمله این راهبردها می‌توان به مواردی مانند ارتقای بهره‌وری عوامل تولید شامل نیروی کار، سرمایه، انرژی، آب و خاک، بهبود فضای کسب و کار، افزایش رقابت و حمایت از حضور فعال بخش غیردولتی، تقویت ارتباط

قانون هدفمندسازی یارانه‌ها، ایجاد زمینه‌های لازم برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و حضور فعال بخش غیردولتی در عرصه سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال نام برد.

مصارف لایحه بودجه سال ۱۳۹۲

مصارف لایحه بودجه شامل بودجه هزینه‌ای، سرمایه‌ای و بودجه شرکت‌های دولتی می‌شود.

بودجه هزینه‌ای

تمام دستگاه‌های اجرایی در تنظیم بودجه هزینه‌ای خود و به منظور حذف عملیات موازی در درون دستگاه و بین دستگاه‌ها، واگذاری امور تصدی‌گری به بخش غیردولتی و تقویت جایگاه حاکمیتی، صرفه‌جویی در هزینه‌ها، توانمندسازی در بخش غیردولتی، توسعه دولت الکترونیک و ایجاد زمینه‌های عدالت اجتماعی باید سیاست‌های اجرایی مانند: گسترش نظام‌های فناوری اطلاعات در نظام اداری و اجرایی در جهت افزایش کارایی و بهبود خدمات‌رسانی، رعایت اصل صرفه‌جویی، پرهیز از اسراف، حذف هزینه‌های غیرضرور و جهت‌گیری مصارف در راستای الگوی صحیح مصرف، حمایت از بخش کشاورزی

و صنعتی به منظور پایداری تولید، افزایش صادرات و رقابت‌پذیری، حمایت از سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در صنایع نوین، گسترش زمینه‌های ارتقای کیفی آموزش‌ها در تمام سطوح و تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، دانش‌مدار، خلاق و کارآفرین، منطبق با نیازهای نهضت نرم‌افزاری را مورد توجه قرار دهند.

همچنین جهت‌دهی هزینه‌های جاری دستگاه‌های اجرایی به سمت انجام وظایف و فعالیت‌های اصلی حاکمیتی آنها و حذف فعالیت‌های غیرضرور، تأمین و هدایت کمک به فعالیت‌های بخش غیردولتی در چارچوب ساختارها و سازوکارهای قانونی و تداوم تهیه بودجه به روش عملیاتی در راستای ماده ۲۱۹ قانون برنامه توسعه از طریق الزام دستگاه‌های اجرایی به تهیه بودجه به روش فوق برای فعالیت‌های ذی‌ربط از دیگر مواردی است که در بخش بودجه هزینه‌ای به آن پرداخته شده است.

بودجه سرمایه‌ای

در این بخش نیز سیاست‌هایی مورد تأکید قرار گرفته‌اند که برخی از آنها شامل موارد زیر می‌شود: ساماندهی طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

و اولویت‌بندی در اختصاص اعتبار به آنها با تأکید بر طرح‌ها و پروژه‌های نیمه‌تمامی که به افزایش تولید کالا، خدمات و اشتغال بیشتر منجر می‌شوند. به ویژه طرح‌ها و پروژه‌هایی که در سال ۱۳۹۲ خاتمه می‌یابند. عدم پیش‌بینی اعتبار برای طرح‌ها و پروژه‌های دارای پیشرفت فیزیکی بالای ۹۵ درصد و پیشنهاد اعتبار به صورت دیون برای موارد یادشده. تلاش در جهت ایجاد تعادل بین استان‌ها از طریق توزیع بهینه و نظام‌مند اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی با رعایت ماده (۱۸۱) قانون برنامه پنجم توسعه.

تقویت اعتبارات لازم از طریق کمک‌های فنی و اعتباری و نیز توسعه زیرساخت‌های لازم به منظور مشارکت بخش غیردولتی در ارتقای تولید و افزایش اشتغال.

بودجه شرکت‌های دولتی

یکی دیگر از بخش‌های مصارف لایحه، بودجه شرکت‌های دولتی است که در آن به مواردی مانند: برآورد بودجه شرکت‌های دولتی منطبق با اهداف کمی و در حیطه وظایف و فعالیت‌های اصلی اساسنامه‌های آنها، بازنگری در منابع و مصارف شرکت‌های دولتی با رویکرد ارتقای بهره‌وری عوامل تولید از طریق اصلاح روش‌ها و کارآمدسازی منابع مالی و انسانی، اولویت‌بندی طرح‌ها

و پروژه‌های شرکت‌های دولتی که از منابع داخلی صورت می‌گیرد با تأکید بر طرح‌ها و پروژه‌های نیمه‌تمامی که به افزایش تولید کالا، خدمات و اشتغال بیشتر منجر می‌شود به ویژه طرح‌هایی که در سال ۱۳۹۲ خاتمه می‌یابند یا محل اجرای آنها در مناطق محروم است، پرداخته می‌شود.

همچنین پرهیز از شروع طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید از محل منابع داخلی و استفاده از سازوکار ماده (۲۱۴) قانون برنامه پنجم توسعه و بند (۱۰۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۱ برای شروع طرح‌های جدید در صورت خاتمه طرح‌های در دست اجرا و پیش‌بینی پرداخت سود سهام مصوب پرداخت نشده سال‌های قبل از سال ۱۳۹۲ علاوه بر حداقل چهل درصد سودی که برای سال ۱۳۹۲ برآورد می‌شود از دیگر بندهای بخش بودجه شرکت‌های دولتی به شمار می‌آیند.

به موجب بخشنامه بودجه ۱۳۹۲ تمام دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلف در چارچوب راهبردها و سیاست‌های مندرج در این بخشنامه و پیوست‌های آن نسبت به تهیه بودجه سال ۱۳۹۲ خود اقدام کرده و آن را به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور ارسال کنند.

از مهم‌ترین سیاست‌هایی که در بخش بودجه سرمایه‌ای می‌توان برشمرد تلاش در جهت ایجاد تعادل بین استان‌ها از طریق توزیع بهینه و نظام‌مند اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی با رعایت ماده (۱۸۱) قانون برنامه پنجم توسعه است و تأکید بر تمرکززدایی بود.

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران